

CAPUT III.

DE SIMPLICIBUS EXOTICIS, ID EST, DE EORUM
Historia, Electione, & Virtutibus.

ACACIA : Succus est, è fructu immaturo, filiquarum instar (ex arbore parva spinosa, in Ægypto nascente, quæ apud Botánicos ACACIA ÆGYPTIACA vocatur) expressus, & inspissatus; saporis acerbi, & adstringentis, tenuibus vesicis exceptus, & in rotundas pilas redactus, quarum quælibet quatuor, vel sex, interdum septem, aut octo uncias pendet, & sic ad nos ab Ægypto transmittitur.

Optimus est solidus, durus, & ponderosus, saporis prædicti, & coloris intrinsecus rufescentis, seu fulvi, extrinsecus verò nigricantis.

Ejus virtus refrigerans incrassans, & adstringens est: solus, rarò præscribitur; sed Theriacam ingreditur.

ACORUS VERUS, SEU CALAMUS AROMATICUS OFFINARUM: Oblonga, & aliquantulum depressa radix, exterius geniculata, & rubella; interiùs verò alba, & spongiosa, odoris fragrantis, & aromatici; saporis amari, & acris.

Hæc radix in paludosis locis crebriùs nascens, longa viridiaque folia (instar Iridis) habet, fructusque Piperi longo similes profert, ad nos è Bohemia, Lituania, & Turingia advehitur.

Optima censetur, quæ recens, benè nutrita, ac tenax est, à filamentosis radiculis probè mundata, non cariola; sed supradictis notis prædita.

ACORUS, valde stomachicus, & cardiacus est, flatus à pituita enatos resolvit, & ob suum sal volatile oleoso-aromaticum, colicæ, pleuritidi, asthmæ, spasmo, obstructionibusque uteri, lienis, ac hepatis prodest.

AGALLOCHUM, LIGNUM ALOES, seu XILOALOE: Lig-

nosæ sunt fragmenta interioris medullæ cujusdam arboris Olivæ similis, in Regnis Conchinchinæ, Lao, & Sinæ nascentis, ex quibus regionibus ad nos transferuntur.

Quamvis verum lignum Aloës rarissimum sit; melioris verò notæ illud est, quod solidum compactum, & ponderosum, suavemque, si fricetur, odorem spirans, sapore aromatico, & subamaro præditum, ex nigro, purpurefens, venis cinerei coloris sit distinctum: quod accensum, non statim defflagret; sed copioso (instar resinæ) exsudante humore sit refertum, & quod prunis impositum, prius liquefcat, quàm comburatur.

Ob balsamicam suam substantiam, & aromaticum, ac subamarum gustum, cerebrum, cor, stomachum, reliquaque viscera roborat, spiritus vivificat, veneno resistit, sudores, & menstrua ciet.

AGARICUM: Ex truncis, ramisque Laricum, & veterimarum Quercuum, excrefcentia fungosæ est in Delfinatus, & Tridentini Sylvis, maximè abundans.

Quidam duplex esse Agaricum existimant, Mærem nempe, & Fœminam. Primum, ponderosum, lignosum, flavum, & ob sui malignitatem rejiciendum: Secundum usitatissimum in medicina, quod FOEMINA vocatur, primò gustu dulce, mox amarum, & stipticum eligendum est.

Purgat præcipuè pituitam crassam, in glandulis contentam, & bilem utramque, suisque particulis volatilibus obstructions aperit, & urinam excitat.

ALOE, seu ALOES. Succus inspissatus cujusdam plantæ, ejusdem nominis, qui in pellibus ovillis, vel magnis cucurbitis, ex Orientali India, & America asportatur.

Tres hujus Succii species Medicamentarii distinguunt, scilicet: SOCCOTRINUM, seu SUCCOTRINUM, HEPATICUM, ET CABBALLINUM, quorum hic ultimus, propter impuritatem, & foetorem non est in medicinæ usu: omnium præstantissimus est SOCCOTRINUS, lucidus maximè; ex Soccotra, aut Soccotorâ

Indiæ Orientalis insula allatus, qui pulcher, nitidus, rarus, levis, friabilis, translucidus, ex rubro rufescens, bonoque odore, Myrrham æmulans, arenularum expers, facile liquefcens, eximie amaritudinis, & in Medicina usitatissimus est: HEPATICUS (sic vocatus propter colorem, & consistentiam hepatis similem) ex America adducitur, differt à Soccotrino in colore, odore, & consistentia, pro quo in ejus defectu subrogatur.

Vim purgantem obtinet, ac exiccantem, calefacientemque: quapropter obstructions aperit, meatus reserat, hæmorrhoides, & menstrua provocat, ventriculum roborat, vermes enecat, & expellit, biliososque, & pituitosos humores subducit: hinc omnium catharticarum pilularum basim constituit.

ALUMEN est substantia salina, alba, & crystallina, saporis acris austeri, & adstringentis, quod ad nos communiter ex Aragonii Regno, in frustris diversæ magnitudinis transparentibus asportatur.

Ab Authoribus ALUMEN RUPEUM vocatur; sed si ex Civitatechia advehitur, & Anglia, tunc ALUMEN ROMANUM, seu ANGLICANUM dicitur.

Exiccat, adstringit, incrassat, & hæmorrhagias sistit internè sumptum, & externè carnes superfluas in ulceribus consummit.

ALUMEN SACCHARINUM artificiale est; fit cum prædicto alumine, aqua rosarum, albumine ovi ad debitam consistentiam cocto, & in parvas pyramides (saccharo haud dissimiles) formato, unde nomen saccharinum venit.

ALUMEN PLUMEUM, seu TRICHITES, Sal minerale est (instar parvæ plantæ) formatum, falsum, austum, & aluminosum saporem habens, in ore solvitur, & defluit, sed rarò invenitur: ab aliquibus Authoribus cum lapide AMIANTHO confunditur.

AMBRA GRYSEA. Massa est diversæ magnitudinis, quæ

in Oceano Indico, ut in plurimum undis agitata invenitur, & ad nos affertur, de cujus origine lis est: aliqui bitumen quoddam è fundo maris emergens esse judicant; alii massam quamdam esse ex cera, & melle conflata, ex rupibus in Indicum mare effluentem, saleque marino, & fluctuum agitatione elaboratam, ac in Ambrae naturam, qualem ipsam videmus, conversam.

Optima censetur odoratissima, sordium expers, aut cinericia, vel quæ ex venulis, marmoris instar, nunc cinereis, nunc candicantibus, & punctis nigris constat: levis, pinguis, & cujus frustulum, si candenti laminæ applicetur, veluti oleum resolvatur.

Quod ad usum attinet: ob volatiles, balsamicasque particulas, vi valdè calefaciente, confortanteque pollet, qua, ad languidum spirituum motum reficiendum, valet: ideò, ad vitam sanam, longamque tuendam commendatur: quamobrem capitis affectibus, aplopexiæ, vertigini, epilepsiæ, paralyfi, lipothymiæ, aliisque cordis, & cerebri passionibus mirificè prodest.

AMMI, seu AMMEOS: semen est cujusdam plantæ Fœniculo, Anetho, aliisque umbelliferis, haud absimilis, quæ post albos, parvosque flosculos semen profert, quod nunc ex Alexandria, & Cræta ad nos advehitur.

Eligenda sunt maximè semina recentia, parva, plena, striata (Petroselino minori similia) splendide rufescentia, acri amariuscule, aromatico sapore prædita, fortique odore, qui partim Origanum, partim Thymum referat, ex Cræta asportatur, & inter semina minora calida recensetur, pro Theriaca inservit.

Colicos dolores, flatus uteri, renum, aliosque dissipat.

AMMONIACUM est Gummi ex quadam planta ferulacea stillans, quæ FERULA AMMONIFERA vocatur, & ex Jovis Ammonis Oraculo, circa cujus delubrum, aut tem-

D

plum in Libiæ regione, præcipuè nascitur, nomen accepit, indeque ad nos transfertur.

Optimum est magnum, album, flavum (& instar Olibani) granulatum, odore molesto (Castoreum æmulans) sapore amaro, paleisque, & arena defœcatum.

Præstantissimum remedium est ad tenacem, & lentam pituitam, saburramque in stomacho, intestinis, pulmonibus, ac liene stabulatam, incidendam, leniterque educendam: propterea in diuturnis morbis splenicis (vulgo dictis) & in difficultatibus respirandi, crebrò usurpari solet: emollit, digerit, resolvit, maturat, & alvum movet.

AMOMUM RACEMOSUM thecæ sunt, seu filiquæ rotundæ tripartitæ, semina angulosa, rugosa, nigra, & aromatica claudentes, quæ ubarum instar racematim ex uno pendent petiolo, cui firmiter adhærent: sicque in Europam ex India advehuntur in granis, & in racemis.

Eligantur rotundæ, sublutei coloris, ponderosæ, granisque repletæ, quæ folliculos habeant, magnumque semen, idque acri, & aromatico sapore Cardamomo simili.

Grana, five semina ad Theriacam, & alia medicamenta eligenda sunt: quamobrem apertis folliculis, nigra, rugosæque rejicienda; gravia viridioris coloris, saporeque aromatico præcellentia, ut suprà, eligenda. Ut verò tennes pelliculæ, quibus determinantur, separari queant, manibus fricentur, & suprà chartam ventilari permittantur.

Vi sua incidunt, veneno resistunt, stomachum roborant, appetitum movent, flatus dissipant, & menstrua provocant.

ANACARDIUM: Niger, splendidus, & compactus fructus est, aviculæ cordis figuram repræsentans, & ex arbore *ÆPATA* vocata, proveniens, qui sub duplici cortice, album, & subdulcem nucleum continet: inter ipsos verò cortices obscurè rubram, oleosam, & acrem, ac quasi

melligeneam mucillaginem habet. Ex India Orientali, scilicet ex Malabara, Canonora, & Cambaja ad nos traducitur.

Optima sunt Anacardia magna, recentia, benè nutrita, intusque nucleum, eleganter candidum, nostrisque amygdalis consimilem includentia; parva verò, & rugosa sunt rejicienda.

Anacardia, nimis recentia, adhuc viridia, pro veneno reputantur, ob nimiam calefaciendi, & quasi urendi vim; exiccata, verò non ita acria, & corrosiva sunt: ob sal valdè volatile, oleumque nimis dissipabile: vim habent rarefaciendi pituitam, & resolvendi: cerebrum confortandi; ideoque cephalicis senum morbis, apoplexiæ, paralyfi, memoriæ debili, similibusque conferunt.

ANTIMONIUM, durum, ponderosum, ac fragile semi-metallum est, & instar plumbi nigricans, striis longis, splendentibusque ornatum: in Gallia, Germania, præcipueque in Hispania fodinæ inveniuntur.

In Pharmacia, pro multis medicamentis conficiendis, inservit: in Metallurgia ad purganda metalla utitur. Veteres crudo Antimonio vim adstringendi, exiccandi, meatusque corporis deobstruendi, excrescentias carnosas absumendi, cicatrices obducendi, oculorum ulcera, & fordes mundificandi attribuerunt.

ANIME, seu GUMMI ANIME lacryma resinosa est Arboris mediocris magnitudinis, folia myrtinis ferè similia ferentis, quæ lacryma per incisionem collecta ex America adducitur.

Eligenda, magnis albis, nitidisque frustris, minimè rubicundis, sed perlucidis, friabilibusque, & saporis resinosi, quæ dum accenditur, odorem satis fragrantem expirat.

Aliud Gummi Anime ex India Orientali defertur, quod neque tam candidum, neque tam pellucidum: ideo Occidentale præfertur.

Dij

Calefacit, attenuat, & resolvit: ejus præcipuus usus est externus, & in capitis, ac nervorum affectibus frigidis, dolorificis, catarrhosis, flatulentisve maximè juvat.

ANISUM INDICUM, STELLATUM *BADIAN* dictum: Fructus est stellæ figuram representans, qui constat ex sex, septem, pluribusve nuculis, vel capsulis, radiorum in modum in centro coeuntibus, triangularibus, quinque, octo, vel decem lineas longis, tres, quatuor, vel quinque latis, leviter compressis, per basim coadunatis, compositis ex gemino cortice; exteriori duro, aspero, rugoso, & spadicio, aut rubiginoso; interiore propemodum osseo, levi, & splendente, bivalvi, qui per latus superius in ficcis, & inveteratis dehiscit, manifestumque præbet nucleum singularem in singulis nucibus latitantem, levem, splendentem oblongum, depressum, duas, vel tres lineas longum, unam latum, colore feminis Lini, qui recondit sub tenui, & fragili testâ carnem albicantem, pinguem, dulcem, palato gratam, saporis medi inter Anisum, & Fœniculum, sed valentioris. Capsula verò saporem Fœniculi reffert cum quadam aciditate permixtum, & odorem similem, sed fragrantiorum. Ex Tartaria, Sina, & Philippinis Insulis affertur. Iisdem viribus donatur ac Anisum, & Fœniculum imò præstantioribus.

Balsamica illius virtute à renum calculo præservari, aut liberari existimant. Illud idem plurimi cum potu Theæ, Caffæ, aut aliis liquoribus permiscunt ad gratiam ipsis conciliandam.

ARSENICUM ALBUM est substantia mineralis, albicans, dura, ponderosa, lucida, saporis acris, & exurentis, facta ex Cobalto sublimato.

Artificiale Arsenicum fit ex floribus albis Cobalti, seu nativæ Cadmiæ (in summitate furni ad hanc operationem consultò facti) collectis, in figulino vase fufis, &

in massam redactis, quæ ex Germania ad nos transportatur. Eligendum Arsenicum album, crystallinum, & ponderosum.

Inter venena corrosiva recensetur: quare solum exterius in Medicina ad usum venit, ad carnes superfluas, & callosas absumendas.

ASSA DULCIS, seu BELZOINUM: Officinarum, dura, creberrimisque globulis, partim flaventibus, partim candicantibus permixta resina est, quæ ex valde crassis procerisque arboribus fluit, quarum folia Citreum malum æmulantur: in India Orientali, præsertim in Siam, & Sumatra, unde ad nos transfertur, maximè abundat.

Eligatur Benzoinum, Amygdalinum purum, nitidum, granis flaventibus, & candicantibus respersum, sapore resinoso, & odore valde fragranti.

Vires habet (sale suo balsamico) acres catarrhos dulzorandi, omnesque inde productas pulmonum, & asperæ arteriæ læsiones corrigendi, adeoque internè ad tussim, anhelitum, & pthysim; externè ad corizam, aliosque catarrhos, summopere prodest.

ASSA FOETIDA est Gummi resinofum, quod in frustis colore exfusco flavescente, odore gravi, & sapore mordaci, ex Libia, Siria, Media, India, & Persia, intra Palmæ folia, aut vasa fictilia ad nos transportatur.

De Vegetabili, unde hoc Gummi manat, adhuc ambigitur: receptissimum est arborem esse mediocris magnitudinis, cujus folia à rutæ foliis non multum abludunt, ex cujus trunco Gummi, fervida tempestate, sponte exudat.

Optimum est recens, purum, siccum, & flavum, granis, seu lacrymis albis refertum, pellucidum, & foetidum, Allium redolens saporeque mordaci; antiquum verò unctuosum, nigrum, opacum, arenulis, corticibusve impurum, aut adulteratum rejiciendum.

Affa foetida, licet nimis vehementer foeteat, ad ferè omnes condiendos cibos, Indiis in deliciis est; at in Europa ad usus medicos tantum usurpatur: nam fale volatili oleoso, quo pollet, potentè resolvit, incidit, emollit, detergit, proindeque in doloribus, & suffocationibus hysteriis, colicis, & similibus, internè, externèque adhibita, egregium specificum est.

ASPALATHUS: Lignum est compactum, ponderosum, unctuosum, & aromaticum, purpurei obscuri, marmorei coloris, amari, & acuti gustus, crasso, griseoque cortice cinctum.

Arbor, Regnumque, à quo excipitur, ignotissima sunt, proptereaque sæpius cum ligno Rhodino confunditur.

Eligi debet, ponderosum, unctuosum; non autem resinofum, sed aromatici saporis, odorisque, ligno Aloes valdè similis. Sed quia vix invenitur, in trochiscis Hedychroi, pro eo lignum Aloes, vel Santalum citrinum, quorum virtutes ferè æquiparantur, substituuntur.

ASPHALTUM, seu BITUMEN JUDAICUM: nigra, siccaque resina est, nigræ pici similis, in Lacu, seu Mari mortuo Judææ innatans, invenitur, ubi Sodoma, & Gomorra creduntur extitisse.

Præfertur nitidum, compactum, pice durius, colore nigro splendenti, ac sine odore.

Discutit, glutinat, emollit, putredinem arcet (unde ad condienda cadavera usurpatur) sanguinem coagulatum resolvit, & menstrua promovet.

AURIPIGMENTUM, seu ARSENICUM FLAVUM: species Arsenici est, quod vel ex Saxonici metalli fodinis eruitur: vel artefactum extat. Artificiale, ex mistione unius partis sulphuris communis, cum decem partibus Arsenici albi, igne fufis, & frigore condensatis, resultat, & sic ad nos in flavis, seu citrinis frustris transvehitur.

AURIPIGMENTUM Naturale, Mineraleve, magnoperè

antecellit Artificiali; deligendum verò aureo colore micans, tenuibusque squamis conflatum, facilè fusibile, saporis acris, odoris ingrati, minimèque lapillis, sive terra impurificatum.

Ob suam acrimoniam, & malignitatem, pro corrosivo veneno recensetur: ideòque interius non venit ad usum medicinæ; exterius ad fungosas, callosasque carnes absumendas, frequenter applicatur.

BALSAMUM VERUM SIRIACUM, ÆGYPTIACUM, GILEADENSE, JUDAICUM, DE MECHA, seu OPOBALSAMUM substantia est liquida, oleosa, limpida, albicans, saporis acris, & aromatici, odoris fragrantis, quæ interdum, quamvis rarò, in plumbeis lagenulis, è Turcis per Masiliam huc advehitur.

Frutex, è quo Balsamum profluit angustis, rubicundis, nodosisque ramusculis ornatus, qui abscisi, & in fasciculos ligati, à Turcis mittuntur, & à Materialistis XILOBALSAMUM vocantur. Ex hisce ramulis pauca folia, Rutæ haud multum dissimilia, quamvis candidiora, semperque virentia progerminantur: flosculique exigui albi, teneri, ferè instar florum Acaciæ, quibus rotundæ, rubicundæ, & fragrantæ baccae, fulvi coloris in rubrum vergentis, tenui tunica contextæ, Pisis paulò minores, succedunt, quæ in Officinis CARPOBALSAMUM vocitantur.

BALSAMUM mense Junio, Julio, & Augusto, aut alio ex calidioribus colligitur.

Bonitatis suæ examen est, quod aquâ tepida infusum totam ipsius superficiem tegat, refrigerata verò aqua se se rursus contrahat: Item quod lacte instillatum coaguletur: tandemque quod in vestem laneam effusum, nullam relinquat maculam.

Vi balsamica in phthisi, & hæctica prodest. Asthmati, aliisque chronicis morbis, tam internis, quàm externis fert opem.

XILOBALSAMUM eligi debet exiguis, fragilibusque ramusculis, hisque rectis nodis, inæqualiter interpositis, cortice extrinsecus rubescente; intrinsecus viridi, cui subiacet lignum subalbum, & medullosum, quod fractum, gratum admodum emittit odorem, Opobalsamum emulantem.

Cephalicum, & Stomathicum est, veneno resistit, atque ideò in infirmitatibus contagiosis maximè inservit, & in plures pharmaceuticas compositiones ingreditur.

CARPOBALSAMUM, seu fructus arboris balsami recens, aromaticum est, tenui tunica fulvi in rubrum vergentis coloris obvolutum, interiùsque crassioribus aliis membranis, in quibus semen latet, flavo, & melligineo succo refertum, asperoque, & quatuor striis interstincto cortice cinctum.

Carpobalsamum vi sua aromatico-balsamica stomachum firmat, appetitum excitat, coctionem juvat, & Theriacam complet.

Notandum interea OPOBALSAMUM, XILOBALSAMUM, & CARPOBALSAMUM, cum ad nostras oras rarò perveniant, in nostris Officinis vix inveniri: ideoque Balsamum Tolutanum, Agallochum, & Cubebæ pro his subrogantur.

BALSAMUM de COPAYBA per incisionem ex arbore in diversis Brasiliæ locis nascente colligitur, quæ, BALSAMIFERA BRASILIENSIS FRUCTU MONOSPERMO vocatur, unde per Lusitaniam, oblongis fictilibus lagenis ad nos advenit.

Eligi debet album, limpidum, & resinosum terebinthinæ instar, fragranti odore, sapore acri amaro, & aromatico.

Externè appositum vulnera consolidat, & detergit, nervos confortat, putredini resistit, internè commendatur in phthisi, nephritide, dysenteria, diarrhæa, go-

norrhæa , dysuria , fluore albo , lueque venerea.

BALSAMUM MARIÆ , sive OLEUM MARIÆ resina mollis est , quæ ex Carthagine in America , nunc Calamis , nunc Cucurbitis , aliisvè vasibus inclusa ad nos transferitur : Arbores ex quibus promanat , inter Pini species reponuntur , è quibus vulneratis æstivo tempore , Balsamum hoc profluit.

Optimum censetur , tenax , purum , recens , molle , obscure viridiusculum , odoris aromatici , bonique saporis.

Sua balsamico-tenaci substantia vulneribus mirificè medetur , anodinum , & resolutivum est externè applicatum , potenter stomachum confortat , & internè in pulmonum affectibus , summopere commendatur.

BALSAMUM PERUVIANUM substantia liquida est mellis consistentiæ , odorisque fragrantissimi , quæ ex America affertur. Arbuscula hoc balsamum eructans , Malo Citreo consimilis est , ejusque folia amygdalinis , paulò majora sunt , latiora etiam , oblonga , & acuminatiora : flos in longum folliculum extenditur , in quo unum saltem idque in curvum semen reconditur. Tota planta à Mexicanis HOITZILOXITI nuncupatur , & à Botanicis ARBOR BALSAMIFERA , seu INDICI BALSAMI.

Balsamum hoc ab incolis , è ligno ramisque arbusculæ , in aqua decoctis , extrahitur , postquam enim frigescere permittitur , Balsamum supernatat.

Conquirendum est recens densum , ponderosum , mellis consistentiæ , colore ex-rufo ad nigrum vergente , odoris maximè fragrantis , saporis subacris , & mordacis , & quod neque cum aqua , imò neque cum oleo permisceri possit.

Exiccat , resolvit , & digerit : interiùs exhibitum in asthma prodest , frigidam quoquè ventriculi intemperiem corrigit , inveteratos viscerum languores emendat : exteriùs applicatum recentia sanat vulnera , ab eisque putredinem

E

arcet; cancerosa, aliaque sordida ulcera mundificat.

BALSAMUM DE TOLU, seu TOLUTANUM : nihil aliud est, quàm resina quædam ex incisís Arboribus Balsamiferis (Pinos referentibus) ferventissimo sole profluens : adducitur ex Provincia quadam Americæ inter Carthaginem, & *NOMBRE DE DIOS* sita, Tolu ab Indis dicta.

Eligendum est, coloris aurei splendentis, pellucidi, mollis, & glutinosæ consistentiæ, qualis resinæ, saporis grati aliquomodo dulcis, odoris valdè fragrantis, & ad Limonum odorem accedentis.

Vires habet calefaciendi, ficcandi, resolvendi, vulnera, & ulcera consolidandi : intusque in asthma, tussi, phthisi, & in ventriculi doloribus à cruditate maximi est adjumenti.

BDELIUM tenax, ac pingue Gummi est lacrymis condensatum, extrinsecus ferrugineum, rubrum, & ad myrrham accedens, cujus infracta frustula quodammodò pellucida sunt, sapore subacri, & amaro, odore non suavi, & quod, cum accenditur, diu flammam fovet.

Procreatur præcipuè in Asia, unde ad nos transfertur. Arbor, à qua promanat, spinosa est, foliis quercinis similibus, sed magis longis, angustisque.

Eligendum est optimum ex clavis pellucidis frustis, signis supra notatis præditum, pingue, facile liquefscens, quod si digitis subigatur, mollescat, extraneis sordibus expers, & albis maculis (quales in unguibus humanis apparere solent) respersum, saporeque, & odore myrrham referens.

Calefacit, ficit, simulque emollit : internè in pectoris affectibus, tussi, & anhelitu prodest, urinam ciet, similiterque menstrua movet; externè vulnera recentia, mirificè sanat, hernias discutit, induratosque nervos, articulorumque topus emollit.

BEZOAR LAPIS OCCIDENTALIS plerumque cinereus, aut subalvido-citrinus, diversæ figuræ, & magnitudinis,

multisque invicem super impositis lamellis coagmentatus (crassioribus tamen quam in Orientali) ex Indiæ Occidentalis Regno Peruviano ad nos advehitur.

Lapidès isti in diversis animalibus reperiuntur; sed præcipuè in stomacho, & ventre Rupicaprarum, quas vernacula voce VICUNIZAS, seu TARAGUAS indigitant, seu appellant.

Præstantiores sunt coloris cinericei, aut ex albo citrini laminis super incumbentibus (cæparum instar) concreti inodori, saporis terrei, mediocris magnitudinis, intusque plura, & heterogenea veluti paleas, & similia, sæpius continentes.

Lapis hic Alexipharmacus reputatur, ideòque utilis in peste, malignis febribus, vertigine, epilepsia, lipothymia, cordis palpitatione, & similibus morbis.

BEZOAR ORIENTALIS tenerrimus, & lævissimus lapis est, variæ figuræ, & magnitudinis, multòque tenuioribus lamellis, quam Occidentalis constans, colore viridiusculo, seu potiùs ex viridi nigricante, simulque splendente: ad nos ex Persia, Indiaque Orientali transfertur: in stomacho, & ventre animalis cujusdam, quod CAPRICERVA, aut GAZELA INDICA vocatur, & in prædictis regionibus degit, plerùmque invenitur.

Verus, & genuinus Lapis, exteriùs maximè politus, & quasi lævigatus apparet, obscurè viridiusculus, interiùs multis mollibus, subtilibusque lamellis, sibi invicem incumbentibus (ut in cæpa) compactus: in meditullii centro concavus est, in cujus cavitate pulvisculus paleæ, tenuis festuca, vel simile quidpiam continetur. Superficies lævis, & splendens, odor nullus, magnitudo, & pondus varia, & si super chartam priùs creta illitam fricetur, viridem relinquit colorem. Adulteratus verò laminis destituitur, quod si in aqua immerfus, de suo pondere aliquid amittat, vel ponderosior reddatur, statim rejiciendus.

E ij

Alexipharmacus, & sudorificus est, proindèque in variolis, diarrhæa, dysenteria, vertigine, cordis palpitatione, peste, & similibus commendatissimum remedium.

BORAX CHYSOCOLLA, CAPISTRUM, AURICOLLA, TINKAR, seu GLUTEN AURI est sal minerale quoddam, colore, & transparentia, sali gemmeo non absimile, saporis acris, & lixiviosi, quod ex fodinis Persiæ, Insulæ Zeylam, & aliarum Indiæ Regionum excipitur, deindèque in Venetiis, & in Holandia per dissolutionem, filtrationem, & crySTALLIZATIONEM purificatur.

Eligantur frusta alba, pellucida, dura, siccaque, crySTALLUM æmulantia.

Vires incidendi, & penetrandi obtinet, ob idque glandularum mesenterii, hepatis, & aliorum viscerum infarctus, aperit, simulque ad partum promovendum, & foetum mortuum pellendum, menstruaque provocanda, maximè laudatur.

CALAMINARIS LAPIS, sive CADMIA LAPIDOSA, aut ÆRARIA Lapis est fossilis subalbus, medius inter lapidosam, & terream consistentiam, terreique saporis; excipitur è terræ fodinis, cujus duæ inter Materialistas distinguuntur species. Una rubella, aut flavescens, albis lineis respersa, cui subgravia, rotunda, aut dura granula, instar Piperis, adherent. Alia est rubra, Bolo non dissimilis, sed durior, quæ ex Galliæ, Germaniæ, Angliæque fodinis educitur.

Moderatè ficit, detergit, & adstringit, ulcera carne replet, cicatricem inducit: quapropter in unguentis, & emplastris ad hunc finem, creberrimus illius usus est.

CALAMUS AROMATICUS VERUS, sive CALAMUS AMARUS, arundinis species est, quæ sicca ad nos ex Orientali India asportatur: longum habens exsectumque caulem, calami scriptorii crassitiem æquantem, duobus ex adverso locatis foliis superiùsque in parvos ramusculos divi-

sum, qui nigrum, illudque exiguum semen proferunt.

Optimus Calamus censetur, qui crassos, recentesque caules habet, à parvis furculis, seu stolonibus mundatus: & qui forinsecus rubicundus, intus fungosus, medullam albam, aranearum telis similem continens, sapore amaricante, & aromatico præditus.

Aperit, & menstrua provocat, veneno resistit, ideòque ad Theriacæ compositionem exigitur.

CALAGUALA planta est, ex cujus radice exeunt plurimi pedunculi, bicubitales, primò triangulares, cavi, striati, mox è costa allati ab utraque se extendens in folia inferiora lata, superiora angusta, interiora polita, viridia, splendentiaque, exteriori constat ex plurimis capsulis, orbicularibus (dentis instar) feminalibus, in duabus lineis parallelis, quæ singulæ annulo vi elastica munito, donantur, cujus structura bivalvis apparet, claudentes semina minutissima, instar pulveris; ex provincia Quito, & Popayani Regni Peruviani advehitur.

Tres species hujus radices inveniuntur. Prima, quæ in faxosis provenit, & est crassa, coloris citrini rufescentis, & inter muscos obvoluta, plerumque exterius lignosa, interiùs fibræ albescentes per longitudinem excurrunt, medullam parùm spongiosam circundantes. Secunda, quæ in arenosis vegetat minùs crassa, coloris fusci in rubrum, vel album vergentis. Tertia dicitur, quæ in hortis colligitur, obscura, cinericia ab una parte convexa. Eligatur prima, vel secunda benè nutrita, non cariosa à cirris munda, facilè scindit gustu saponaceo prædita.

Aperit, resolvit, sudores promovet. Usus in decocto, licèt aliquandò in pulvere propinatur. Dosis à drachma semis, ad drachmam unam.

CANCHILAGUA, CANCHALAGUA planta ad altitudinem assurgens, ramosa, cubitalis est, radix insipida, lignosa, caules angulosi, folia conjugata, in summitate ramorum.

Explicantur in calycem tubulosum, pentagonum, quinque fidum, segmentis longis, & acutis, in cujus centro est flos purpureus, monopetalus, infundibili-formis, multifariam divisus; ovarium abit in fructum bicapsularem, oblongum, modò cylindraceum, modò planum, & striatum, per maturitatem, constans plurimis feminibus, obscuris, minutissimis, caules folia, saporem amarum valdè obtinent: ex dictis colligitur esse Centauram minorem ramosam, flore purpureo ex Provincia Guayachili Regni Peruviani, unde magna copia colligitur, ad nos allatam, jam coloris viridis albescentis, jam paleæ: eligenda est cum flore, vel semine prægnata.

Herba calida est, ficit, aperit, abstergit, emmenagoga, & febrifuga est; prodest in vermibus propter singularem amaritudinem, in substantia à drachma semis, ad drachmam unam. Aqua fervida instar The magna copia assumpta purgat, & sudorem elicit.

CAMPHORA, seu CAPHURA, resina est (nitri instar) candida, & pellucida, saporis acris amariusculi aromatici, & penetrantissimi, odoris fragrantis, & gravis, quæ ex Orientali India affertur. Resina hæc granullatim stillat (ex arbore Camphorifera dicta, quæ in Insula Borneo, & Japon abundè crescit;) postmodumque sublimatione purificatur, flores sublimati, & lento igne fusi, in panes orbiculares formantur, sicque à Pharmacopolis emuntur.

Optima eligitur, quæ elegantè candida, pellucidaque sit, levissima, friabilis, odore forti prædita, gustu ingrato, facilèque in igne inflammabilis: hinc propter nimiam volatilitatem ab aere defendi debet, quare in vesicis Chemicis, intra lini semina, aut alia similia oleosa asservari convenit, ne facilè expiret, & avolet.

Diaphoretica, & Alexipharmaca est: ideòque in febribus petechialibus, & pestilentialibus administratur: suis oleosis volatilibus particulis anodinam, etiam somnife-

ramque vim habet, undè cephalalgiam, aliosque dolores, narium hæmorrhagiam, gonorrhæam, ac febricitantium deliria sedare valet; sed præ cæteris in hysterice affectionibus magni est usus, & emolumentum.

CANTHARIDES, seu MUSCÆ HISPANICÆ, parvæ, & oblongæ muscæ sunt, foris virides, pulchræ, & splendentes, non aliter, ac si inauratæ essent, & desuper elegantiori virore depictæ, sapore acri, & urenti, odore nimis foetido. In omnibus Europæ Regionibus nascuntur, sed præcipuè ex Italia ad nos transmittuntur.

Eligendæ sunt recentes, integræ, benè exiccatae, & prædictis notis distinctæ.

Ex eis omnia ferè vesicatoria conficiuntur, & ob suum mordax, & causticum sal, internè nunquàm præscribendæ, sed ab illis tanquàm à veneno corrosivo fugiendum.

CARAGNA, seu CARANNA Gummi est, aut Resina, dùm recens, tenax, & mollis; dùm inveterata, dura, & friabilis: coloris exterius ex flavo-nigricantis, interiùs picis instar, saporis viscidum, & amari, odorisque fragrantis. Ex Americana quadam arbore, CARAGNA vocata, profluit, illincque ex nova Hispania in magnis, latisque fructibus, palmæ foliis convolutis, ad nos pervenit.

Quò clarior, & purior, eo censetur melior, præsertim, si mollis, & conquassabilis, velut emplastrum, sit, odorisque fragrantis.

Resolvit, & rarefacit humores viscidos, doloresque, ab eis in articulis ortos, dissipat; nervos confortat, ulceraque mundat, & solidat.

CARDAMOMUM MAJUS, GRANUM PARADYSI, MALAGUETTA, seu MILEGUETTA: Triquetra, & parva grana sunt exterius è rubro-fusca, intùs prorsus alba, saporis acris, & fervidi, piperino similis: fructus sunt cujusdam plantæ, MALAGUETTA dictæ, folliculis figuræ ficus, qui ex Melega, Africæ oppido, aliisque locis advehuntur.

Recentes benè nutriti, & colore, sapore, notisque supradictis præditi, sunt eligendi.

Eorum virtus eadem est, ac piperis, quamvis debilior.

CARDAMOMUM MINUS, seu CARDAMOMUM absolute dictum: Grana sunt, quæ plerumque in parvis, hisque triquetris, aliquantulum oblongis filiquis, ex India per Bataviam ad nos mittuntur, interiùs incana, striata, & exiguo petiolo prædita. Planta, ex qua sumuntur, adhuc ignota est.

Eligantur filiquæ quàm maximè recentes, ponderosæ, plenæque; & grana pro usu medicinæ à corticibus, seu pelliculis separari debent.

Notandum, quod CARDAMOMUM MEDIUM in filiquis longinquis, etiam ad nos transportatur, & in usu pharmaceutico indiscriminatum, cum minori usurpatur.

Stomachum roborant, flatus dissipant, & ideò in colica, uterique morbis proficiunt, simul ac in vertigine, aliisque capitis ægritudinibus, tum etiam ad reficiendam memoriam commendantur.

CARYOPHYLLI AROMATICI, seu GARYOPHYLLI, nihil aliud sunt, quàm longiusculum principium cujusdam immaturi fructus arboris, spontè nascentis in Insulis Moluccis, & in Amboyna à Batavis translatum; & clavi figuram referens superiùs, quatuor aculeos, sive apices habens, in quorum medio rotundus globus, sive oculosus flos eminet: inferiùs verò turbinatum obtusum, & quadantenus rugosum coloris ex rubro-fusci, saporis acris amaricantis, & valdè aromatici, odorisque fragrantissimi. Ex India Orientali per Amstelodamum ad nos deferuntur. Arbor, à qua procedunt, CARYOPHYLLUS à Botanicis vocatur, folia oblonga, lata, glabra, & splendentia (foliis Lauri simillima) proferens; flos primò albus, deindè viridis, tandemque ruber evadit, à quo fructus in principio albidus, postmodùm rubicundi progerminantur, qui antequàm matu-

rescant, & fusci fiant, baculis concutiuntur ab Insulanis, & in sole ritè exiccantur.

Optimi sunt eligendi, satis nigri, aut fusci obscuro integri, sicci, friabiles, superioribus apicibus instructi, & qui in unguibus interpressi, vel aqua calida perfusi, aliquid olei suppeditent, simulque fragrantissimi sint, sapore aromatico-acri.

Caryophylli vehementer calefaciunt, penetrant, ac resolvunt: caput, cor, stomachum, & nervos potentissimè roborant, propterea in vertigine, ventriculi cruditate, lipothymia similibusque morbis proficui sunt, & etiam in odontalgia à frigido catarrho orta commendatissimi.

CASSIA LIGNEA, CASSIA ODORATA, XILOCASSIA, cortex est, figura, sapore, & odore Cinnamomo similis; sed crassior, saporeque, & odore debilior.

Arbor, ex qua cortex excipitur, ab arbore Cinnamomi ferè non multum abludit, jugiterque in Zeylam Indiæ Orientalis Insula invenitur, quamvis alii credant hunc corticem excipi ex arbore Canellifera crescenti in Insula Malabar, & Javà.

Optimus est recens, colore rubicundiore, Cinnamomo simili, odore, saporeque aromatico, & acuto, & qui ore masticatus solubilis sit. Vires Cinnamomo equiparantur, sed aliquantisper debiliores.

CASSIA FISTULA, CASSIA SOLUTIVA, vel CASSIA FISTOLA: Siliquæ sunt rotundæ, longæ, cylindricæ, diversæ magnitudinis, nigro, duro, lignosoque cortice externè munitæ, internè verò nigricantem, dulcemque substantiam, sive glutinosam pulpam continentes, in diversis cellulis dispositam, in quibus nitida semina reconduntur.

Eligendæ sunt siliquæ recentes, integræ, crassæ, ponderosæ, & copiosa pulpa repletæ. Arbor, ex qua decerpuntur Iuglandi similis, in Ægypto, Nova Hispania, atque Orientali India germinat.

F

Pulpa usitatissima est in Medicina ad humores biliosos lenitè subducendos, flatus tamen excitat, quapropter Medici in ægris flatuosis ejus usus reformidant.

CANELLA ALEA, sive CORTEX, WINTERANUS SPURIUS, COSTUS CORTICOSUS, solidus convolutus cortex est, forinsecus tegumento cinereo muscoso, multis rimis hiantè, ac inæquali obductus, intrinsecus coloris subfusci, saporis acris, odoris aromatici, ac fragrantissimi. Ex India Occidentali transportatur, & Arbor, de qua cortex devellitur, à Botanicis CANELLA LAURI FOLIA MAGELLANICA appellatur. Alius reperitur cortex crassus, solidus, & convolutus, qui à Materialistis pro vero Winterano cortice venditur, & ex Jamaica asportatur: hic cortex interiorius, exterioriusque albidus est, saporis aromatici, & acris, fragrantis odoris, & superficie lævis. Cortices eligendi sunt recentes, compacti, ponderosi, benè nutriti, & primò dictis notis præditi.

Calefaciunt, discutiunt, stomachum roborant, crassum, & scorbuticum sanguinem attenuant, sanguinisque circuitum promovent.

CASCARILLA, CHACARILLA, QUINA AROMATICA, SCHACARILLA, & CORTEX PERUVIANUS GRYSSEUS, ZAGARILLA in Officinis dicitur, Cortex est in tubulos convolutus, digiti, vel pollicis latitudine, & duos, tres, quatuorve pollices longos, lineam unam, aut alteram crassos, colore foràs cinereo canescente, intus ferrugineo, sapore amaro, aromatico odore, dum comburitur fragrantissimo, aromatico, ad Ambari odorem aliquantispèr accedente. Ex quibusdam Americæ Meridionalis regionibus ad nos affertur, præsertim ex Paraguay.

Febrifuga, cardiaca, & alexipharmaca creditur. Dosis à scrupulo uno, ad scrupulos duos.

CASTOREUM (quod vocamus) oblongæ glandulæ, seu folliculi sunt, ovi magnitudinem æquantes, forinsecus fus-

ci, intrinsecus materiam, partim ad Cinnamomi colorem accedentem, partim pinguedinosam continentes, saporis, & odoris gravis, & acerrimi: in inguinibus, & sub testiculis animalis cujusdam (FIBER, aut CASTOR ab authoribus appellati) protuberantes. Hoc Animal amphibium est, inter Quadrupedem, & Piscem, aliquid de utroque participans, quod in Russia, Lithuania, Canadà, aliisque locis procreat, quibus in Regionibus anteriores ejus partes pro carne; posteriores verò pro pisce eduntur.

Eligendi sunt folliculli, magni, ponderosi, & prænaratis signis notati, materia friabili, dura, citrino-fusca, tenuissimisque tunicis intertexta, referti.

Communiter cum Gummi ammoniaco, sagapeno, opoponaco, aliisque similibus pauco Castoreo malaxatis adulterantur, sed pro sinceris habentur, qui materiam multis, parvisque fibris, aut pelliculis intersectam, includunt; adulterini verò, & qui ab his notis recedunt, abjiciantur.

Castoreum sale multò volatili, oleosoque abundat, ut ex ejus sapore, & odore demonstratur, ideòque calefacit, siccatur; resolvit, & aperit; flatus potentèr discutit, genus nervosum specificè roborat; & in apoplexia, hemiplexia, epilepsia, paralyfi, aliisque morbis capitis, at præcipuè in hysterica suffocatione mirè præstat.

CATECHU, seu TERRA JAPONICA Gummosus, & infissatus (ex fructu ARECÆ) succus est, exterius ex rubrofusus, saporis austeri, & adstringentis; sed aliquomodò dulcis, & grati, odorisque nullius, qui ex India ad nos advectatur.

Catechu virtute adstringenti, & fortificanti pollet, quapropter in alvi fluxu, vomitu, hæmorrhagia, similibusque morbis prodesse creditur; & tandem ad fortificandos dentes, & ad corrigendum oris halitum, & ulcera commendatur. Sunt qui ad gustum gratiorem, cum isto succo Moschum, Ambram, Liquiritiæ succum miscent, pos-

Fij

teaque cum mucilagine Tragacanthi parvos trochiscos conficiunt, quos CACHOU vocant.

CEBADILLA figura, & colore nigrescente, Muscerdam refert, & in capsulis oblongis gibbosis, quasi corniculatis, trilocularibus, adfertur. Saporis est fervidi, amari, ingrati, sicut staphisagriae, odoris nullius. Masticata salivam ciet, atque acrimonia caustica fauces afficit, & nauseam excitat. Ex Mexico advehitur, & quantum ex capsula feminali & effectū conijcere licet, Veratri, vel Aconiti est species.

Mirae contra pediculos est efficaciae, quos vix applicita, magis praesentaneo effectū, quā Mercurius, vel Staphisagria perimit. Semen cum capsula feminali in pulverem tenetur, & vel solus pulvis, vel axungia Suilla exceptus, applicatur. Milites, Religiosi, & Nautae, futuras vestium hoc semine fricare solent, atque se contra hos alios, insensissimos hostes reddunt securos.

CERUSSA calx plumbi est, fitque ex subtilibus laminis, seu foliis plumbi circumvolutis, in ollaque optimo aceto semiplena, super parvos baculos impositis, ita ut acetum non attingant: tunc olla benè cooperta, intra finum equinum per triginta dies collatur: quo elapso tempore, excipitur olla, in qua ab aceto corrosū apparebit plumbum, prorsusque friabile, & albescens: folia, seu laminae ita praeparatae, in aere probè exiccantur, & dein pulverifantur, & ad usum servantur.

Cerussa frequenter cum creta alba, ab aliquibus adulteratur; bonae tamen notae judicatur, quae intensè alba, tenera, sicca, & valde ponderosa est, è contra dura, aspera, levis, sordibusque inquinata rejicitur.

Exterius in Unguentis, & Emplastris, creberrimè usurpatur, siccatur, refrigerat, absorbet, adstringit, ulceraque mirificè cicatrizat.

CHERMES, *KERMES*, *KERMEN*, *COCCUM INFECTO-*

RIUM, vel GRANUM, & COCCUS BAPHICA, SCARLATUM, seu GRANA TINCTORUM, nihil aliud est quàm rubra, levia, ac velut squamosa grana, seu potius vermiculorum receptacula, sapore subacri, & amaro, odore non ingrato, magnitudineque pisum æquantes.

Grana hæc species Gallæ sunt, quæ in truncis, ramis, foliisque arboris cujusdam (ILEX ACULEATA COCCIGLANDIFERA) vocatæ, ad modum excrescentiarum adhærentia inveniuntur, originemque ducunt, à punctis quibusdam albis, in arbore prædicta, veris initio repertis, tandemque in talia cocca, seu rubentia grana, insensibiliter abeuntibus, quæ interiùs multa continent parva, & rubicundissima ova: hæc revivificantur, & generati vermiculi ex granis effugiunt. Copiosè inveniuntur hæc grana in Bætica, & Murcia, aliisque calidis Regionibus, ut in Lusitania, & Provinciis Galliæ meridionalibus.

Eligenda sunt grana magna, integra, recentia, quæ obscuro-rubra, medullosa, plenaque sint; levia, cariosa, aut sine medulla improbantur: ex contusis granis tabellæ fiunt, modo enim isto, vermiculi contusi non effugiunt, viresque eorum integræ servantur.

Cardiaca, subadstringentia, & confortantia sunt, vires animales, & vitales in lipothymia reficiunt, in palpitatione, & aliis cordis affectionibus subveniunt; morbillorum eruptionem promovent, abortum impediunt, & in hæmorrhagiis, & alvi fluxibus, summopere prorsunt.

CHINA CHINÆ, CHINA CHANA, KINA KINA, QUINQUINA, CORTEX PERUVIANUS, Arboris cujusdam Peruvianæ, amarus, & subadstringens cortex est, exterius flavescens, & aliquantulum muscosus, interiùs, exteriusque penitus Cinnamomum referens.

Arbor, à qua provenit GANANAPERIDE ab incolis appellata, in America crescit, præsertim in Quito, Provincia Regni Peruviani, montibusque Urbi Loxæ finitimis, mag-

nitudine Ceraſſum noſtrum æquat : rotunda , fibroſaque folia inſtar Pruni proferit , longum rubrum , rotundumque florem.

Cortex melioris notæ compactus eſt , colore Cinnamomo æmulans , odore pauco ad mucidum accedente , ſapore valdè amaro , non tamen nimis ingrato , aut ſylveſtri præditus.

Specificum antifebrile eſt , ideòque in omnibus febribus intermittentibus , foeliciter adminiſtratur , ſicuti etiam in continuis periodicis , & aliis morbis per circuitus repetentibus , ut epilepſia , podagra , hyſteriſmo , colico dolore , & ſimilibus.

CHINA tuberofa , craſſa glabra , & lignoſa radix eſt , extrinſecùs colore ſlavo-fulco , intrinſecùs candicans , (& carnis inſtar) ſubrubeſcens , guſtu inſipido , odore nullo. Ex Orienti , præſertim ex China (ubi naſcitur , & unde nomen accepit) advehitur. Plantaque , à qua excipitur , ſpecies Smilacis eſt , cujus folia corculi figuram repræſentant.

Optima habetur inſipida , craſſa , ponderoſa , compacta ; vermibus , & carie expers , integraque.

Calefacit , ſiccatur , anti-hydropica , & ſudorifera eſt , proindeque in morbo venereo , podagra , arthritide , hemiſcrania , malignis ulceribus , ſcabie , ſimilibuſque morbis lymphaticis maximi eſt adjumenti.

Ex Mexico itidem ad nos adfertur Radix alia CHINA MEXICANA , ſeu COZOLMECATEL indigitata , quæ valdè ſpongioſa , fibroſa , rubicundi coloris , nulliuſque odoris , & ſaporis eſt , & ad prædictos proſtigandos morbos , etiam uſurpatur.

CINNAMOMUM , ſeu CANELLA ZEYLANICA tenuis , & à ſuperioribus liberatus cuticulis , ac in longas cannulas convolutus eſt cortex , flavi ac rubicundi coloris , odoris fragrantiffimi , ſaporis ſubdulcis aromatico-acris , non tamen inſuaviter pungentis. Ex India Orientali , præcipue

ex Insula Zeylan per Bataviam ad nostras Oras advenit. Arborque ex qua cortex avellitur, magnitudine, crassitieque TILIAM NOSTRAM æmulatur, magna, semperque virentia folia, Citro simillima producens, parvos, albosque exapetalos, & stellatos flores proferens, tandemque parvas glandes, instar Olivæ præstans.

Laudantur Cinnamomi cortices, tenues, teneri, saporis acuti subdulcis, & subadstringentis, odoris fragrantissimi, colorisque ex flavo subrufentis.

Particulis suis oleoso-volatilibus vires vitales reficit, siccat, aperit, discutit, vique sua calefacienti, & modicè adstringenti, stomachum, uterum, aliaque viscera roborat: quapropter in cardialgia, & ventriculi dolore, in passione hysterica, & similibus morbis, non sine successu usurpatur; nec minùs in capitis affectionibus, apoplexia, catarrho, aliisque à vitio stomachi præsertim ortis, maxime commendatur.

CINNABARIS NATIVA lapis est ponderosus, durus, & compactus, splendens, & ruber, qui è fodinis DEL ALMADEN in nostra Hispania, copiosè eruitur, ac in diversis, etiam Galliæ, & Germaniæ locis reperitur. Hic lapis è sulphureis, mercurialibusque exhalationibus per subterraneum ignem sublimatis, ac cum particulis terrestribus permistis exurgit.

Cinnabaris Hispanica nativa (inter reliquas) optima censetur: præfertur ponderosa, rubri saturati coloris, splendens, & lapillis experts.

Cinnabaris factitia ex duabus Mercurii partibus, & una sulphuris, exactè permistis, & sublimatis conficitur.

Vires Cinnabaris nativæ ad morbos epilepticos, artuum convulsiones, uterique affectiones à practicis laudantur.

COCHINILLA, COCCINILLA, COCCINELLA, parvum, ac quasi subrotundum insectum est, externè argentei coloris, interiùs rubri, quod ex Nova Hispania ad nos desertur.

Insecta hæc in diversis plantis procreant, quæ Indi colligunt, simulque secum ad TUNAM transferunt, ut ejus rubro succo, ibi præparato, nutriantur, quæ Insecta, prius in aqua frigida suffocata ad umbram siccantur.

Eligantur crassa, terfa, benè nutrita, sicca, & ponderosa, coloris externè argentei, & nitidi, internè obscurè rubescentis.

Cardiaca, sudorifera, alexipharmaca, & antifebrilia sunt, ac ideò in peste, & febribus petechialibus sæpissimè exhibentur. Diuretica sunt, & in alvi fluxibus, præcabendoque abortu magnum remedium esse creditur.

CONTRAYERVA, seu DRAKENA radix est oblonga, nodosa, & fibrosa, foris ruffa, intus pallida, saporis adstringentis, odoris aromatici. Ex Provincia Peruviana (Charcas vulgò dicta) ad nos transportatur.

CONTRAYERVA ALBA MAYOR radix est carnosæ, oblonga, ovi figuræ haud multum dissimilis, exterius coloris fusci, intus subalbidi, odoris, & saporis suavis aromatici.

Vires utriusque alexipharmacæ sunt, adstringentes, & incidentes; quare cor, & stomachum roborant, venena, & noxia expellunt, & febres omnes tollunt.

CORALLINA Muscus quidam est, in Mari super rupes, conchasque vegetans, & adhærens, undè etiam MUSCUS MARINUS appellatur, nihilque aliud est, quàm parva planta, multis exiguis tenuibus, ac quasi capillaribus, sibi invicem adhærentibus squamulis conflata, nunc cinerei coloris, nunc rubicundi, sæpius herbacei, odoris ad pisces inclinantis, saporis falsi, ingrati.

Eligatur integra, pura, & à pulverulentis superfluitatibus separata, viridis coloris, notisque supradictis insignita.

Adstringit, & Lumbricos enecat.

CORALLIUM, vel CORALLUS lapidea est planta ramis plena, foliis tamen expers, quæ in Mediterranei fundo super rupes, instar minorum arbuscularum, sæpè ad pedis altitudinem exurgit.

Coralliorum tres noscuntur species; rubrum scilicet, album, & nigrum, sed ad Medicinæ usum rubrum, & album duntaxat veniunt.

Rubrum eligi debet compactum, ponderosum, lapidosum, politum, splendens, colorisque rubicundissimi.

Album compactum, etiam durum, ponderosum, politum, candidissimumque: in ejus defectu utitur Corallio albo oculato officinarum, seu Madrepora vulgari.

Nigrum eligaturque iisdem notis: nigerrimum tamen, & nitidum; raro invenitur.

Corallium rubrum in Medicina reliquis præfertur, vimque dulzorandi acida possidet, qua nostri corporis morbosa acida temperat, effervescentiamque qualemcumque in dysenteria, diarrhæa, hæmorrhagiis, ab humorum acridine proficiscentem mirifice compescit.

CORNALINA, CARNALINA, CORNELUS, vel SARDIUS LAPIS gemma est non splendens, sed semiperspiciua, colore loturam carnis, seu carnem sanguinolentam æmulans, quandoque etiam citrina; frequenter in Sardinia, Bohemia, Ægypto, Arabia, multisque aliis locis reperitur.

Seligatur ponderosa, lævis, notisque præsuppositis prædita.

Cornalina in pulverem redacta contra quascumque hæmorrhagias summopere commendatur, quinariumque pretiosiorum lapidum numerum complet.

COSTUS ARABICUS radix est longa, & crassa, buxei coloris, saporis acris subamari, & aromatici, odoris fragrantissimi, ad Florentinam Iridem accedentis, quæ ex Orientali India ad nos mittitur. In tres plerumque species dividitur, in Costum videlicet Arabicum, duicem, & amarum: sed omnes ferè Botanici, ex una eademque planta, omnes Costi radices proficisci constanter credunt, quæ planta TESSIANAKUA, vernaculo sermone, & SINACHIANFOU vocatur.

Radix est eligenda recens densa aromatica, ac subamara.

Calefacit, siccatur, aperit, resolvit: quapropter in stomachi imbecillitate, obstructione hepatis, uteri, & renum maximè prodest. Et in Theriacæ compositione, non infimum occupat locum.

CRANEUM HUMANUM apud Pharmaceuticos est ossea pars, quæ cerebri partem superiorem contegit, illudque ab aere, & aliis exterioribus injuriis defendit.

Eligendum recens, ex inhumato Juvene optimè temperato, violentaque morte interempto.

Creditur specificum esse anti-epilepticum, & anti-apoplecticum, in cæterisque capitis infirmitatibus maximè laudatur; venenis obsistit, humorum transpirationem promovet, ventrisque fluxum cohibet.

CRYSTALLUS lapis est mineralis, pellucidusque in multis Hispaniæ fodinis reperitur, & Montana appellatur.

Eligatur ponderosus, sat durus, & instar adamantis pellucidus.

Virtutem habet absorventem, ideò ad lactis coagulationem in infantibus, lactisque retrocessum in Nutricibus, & in suppressione urinæ, feliciter usurpatur.

CUBEÆ fructus sunt parvi, rotundi, ficci, piperique nigro similes, exterius rugoso cortice, exiguoque petiolo instructi, interius parvum, & rotundum nucleum continentes, odoris fragrantis aromatici, & saporis subamari. Ex Javâ, Mascarenâ, & Borbon, Indiæ Orientalis Insulis advehuntur. Plantaque, ex qua colliguntur, CONVULVI SPECIEM esse creditur.

Seligantur recentes, crassæ, & benè nutritæ.

Cerebrum, stomachum, reliquaque viscera roborant, appetitum excitant, flatus discutiunt, frigidisque uteri affectionibus auxiliantur.

CURCUMA, seu TERRA MERITA OFFICINARUM, ob-

longa, dura, & tuberosa radix est, Zingiberis speciem referens, crocei coloris, saporis subacris, & amaricantis, odorisque non ingrati, ex diversis Indiæ Orientalis locis adducitur. Planta, à qua derivatur, ab Indis CACHA, seu KUA; à Botanicis CYPERUS INDICUS, five CURCUMA, vel CROCUS INDICUS vocatur, CURCUM ab Arabibus dicitur: ampla, virentiaque folia, Helleboro albo similia, floremque purpureum subindè proferens.

Optima putatur recens, resinosa, dura, & non cariota, croceoque colore tineta.

Viribus detergendi, attenuandi, discutiendi, menstrua movendi, obstructionesque viscerum reserandi gaudet, urinam provocat, calculum expellit, & ideò in hydrope, nephritide, ictero, cachexia, aliisque morbis chronicis pro specifico reputatur.

DAUCUS CRETICUS, seu SEMEN DAUCI CRETICI, oblongum acuminatum, incanum, hirsutumque est semen, boni saporis, & odoris, quod ex Creta Insula traducitur; Plantaque, ex qua colligitur, plantæ fœniculi simillima, inter lapidosa, rupeaque loca excrescit.

Probatur semen recens, benè nutritum, modicè lanuginosum, suavi odore, acrique sapore insignitum.

Carminativum, diureticum, & uterinum est: quapropter menstrua suscitatur, flatu pellit, urinam, & arenas ciet; venenis etiam resistere creditur; undè ad Theriacæ compositionem, inter alia, recipitur.

DICTAMNUS CRETICUS, seu ORIGANUM CRETICUM LATIFOLIUM TOMENTOSUM crassa, alba, lanuginosa folia sunt cujusdam plantæ in Insula Creta crescentis, unde nomen habet: hæc planta rotunda, & utrinque lanuginosa folia, fragrantisque purpureos flosculos (instar LUPULI) convolutos, cum caulibus nigris profert, & tandem ex Creta ad nos advehitur.

Folia eligantur recentia, lata, & lanuginosa, sapore,
Gij

& odore grato, cum floribus intermixta : caveatur quoque, ne cum Pseudo-dictamno adulterata sint.

Uterina, & alexipharmaca sunt, ideò ad promovendum partum, menstruaque mirificè prorsunt, & Theriacam ingrediuntur.

GUMMI ELEMMI candida, pellucida, flavescens, & viridiuscula resina est, odoris suavissimi, dum accenditur; in frustis, foliis arundinis munitis ex America defertur; & ex arbore EXSURINAMA, sive AMERICANA MYRTI LAURÆ foliis profluit.

Gummi Elemmi eligatur, exterius siccum, interius molle, purum, coloris subalbidi, in viridem inclinantis, odorisque grati.

Emollit, digerit, & maturat: vulneribus capitis, nervorumque valde specificum est.

EUPHORBIIUM flavescens, friabile, & in parvis frustulis cavernosis, resinofum Gummi est, sapore acerrimo, fervido, nauseabundoque pollet, odore non adeò notabili: ex India Orientali, & Africa affertur: elicitur per incisionem ex quadam planta spinosa (ferulæ haud dissimili) ejusdem nominis, & à Botanicis inter genera THYTIMALORUM, verè enumeratur.

Eligendum in lachrymis recentibus, puris, siccis, etiamque friabilibus, coloris subalvido-citrini, & supradicti saporis.

Gummi hoc callidissimum, acerrimumque est, quare inter purgantia quoque annumeratur, ejus tamen internus usus non adeò tutus est, nimis enim impetuosè, fortiterque operationem exercet, & internas producit inflammationes: at verò in emplastris, unguentis, & oleis, quæ externè applicantur, maximi est usus.

FABA SANCTI IGNATII, sive FABA FEBRIFUGA, parvus, & nimis durus fructus est, rarò rotundus, potius longiusculus (Hermodactili ad instar) foris levi cuticula sub-

albida, five coloris fusci circumdatus, intus ex flavo fusco, & tandem saporis amari: ab Insulis Philipinis in Europam transportatur.

Creditur hanc Fabam semen esse cujusdam fructus, MELONIBUS paulo majoris, in cujus centro invenitur.

Eligatur integra, minimè cariosa, & supradictis notis ornata.

Virtute pollet calefacienti, bezoardica, & carminativa, qua stomachum, intestina, nervosque roborat, ac etiam in febribus intermittentibus, convulsionibus, præcordiorum angustis, colica, spasmo, intestinorum dysenteria, affectibus uterinis, similibusque egregiam præstat opem, & si magna dosi propinetur, alvum subducendi habet virtutem.

FOLIUM INDICUM, seu MALABATRUM oblongum, crassum, leve, latum, superius tamen acuminiatum folium est, odoris fragrantis, instar Caryophyllorum, saporisque subaromatici: per ejus longitudinem tres fortiores fibræ excurrunt: pro certo habetur Malabattrum arboris CINNAMOMI folium esse; sed alii dicunt esse arboris CANELLÆ MALABARICÆ, & præcipuè ex India Orientali affertur.

Folia eligantur recentia, magna, lata, integra, & viridia, sapore & odore supradictis.

Folii vires cum Nardo conveniunt, & ad Theriacam etiam inservit.

GALANGA radix est, quæ ex Indiis Orientalibus transportatur, & in duas species dividitur, scilicet in Galangam majorem, & minorem. Major est radix nodosa, tuberosa, unius, duorumve pollicum crassitie, ex rubrofusco cortice contexta, intusque medulla pallescente, saporis acris aromatici, & subamari, odoris valdè fragrantis: ex Javâ, & Malabarâ affertur.

Colligitur ex quadam plantâ, quæ folia (ad modum Iridis) emittit.

Galanga Minor grossa, ut pollex, est radix, & ad nos defertur in parva incissa frusta, externa facie ad priorem accedit, præterquamquòd minor sit; exterius, interiusque rubescens, saporis, & odoris magis acris, & aromatici, quàm Galanga Major: à fructice (cujus folia Myrto sunt similia RAGONTI dicto) provenit, & in China præcipuè crescit.

Hæ radices eligendæ sunt ponderosæ, recentes, benè nutritæ, compactæ, minimè cariosæ, coloris vividi, fragrantis odoris, aromaticique saporis, sed in Medicina uti debet Minore.

Stomachicæ, Uterinæ, & Cephalicæ sunt: appetitum acuunt, cruditates incidunt, flatu expellunt, menstrua movent, & simul veneno resistunt.

GALBANUM molle, & ceræ ad instar resinofum Gummi est, quod candelæ admotum flagrat, veluti resina, sola aqua dissolvitur, & inter resinas, & Gummi mediam substantiam tenet. Communiter ad nos adfertur in frustis crassis, viscosis, & mollibus, cum festucis, feminibus, & aliis impuritatibus permistum, coloris citrino-obscuri, saporis amari, acris, & fortis, tandemque ingrati odoris; aliquandò autem in pulchris, citrinis, & puris granis ejusdem saporis, ac odoris, etiam affertur.

Planta, ex qua per incisionem extrahitur, FERULA GALBANIFERA appellatur, in Arabia, Syria, Indiaque crescit.

Galbanum, quod in granis puris, pulchris, pellucidisque affertur, electius est, quàm quod advehitur in frustis: ex hoc autem eligantur frusta sicca, & ab impuritatibus liberata, coloris citrini, aliquando pellucidi, odorisque ingrati.

Galbanum internè sumptum menstrua movet, vapores hystericos consopit, veneno resistit, externèque applicatum tumores mollificat, & resolvit, & vapores uteri quoque compescit.

GRANATUS, pellucida, splendida, & rubra (instar succi pomi granati) gemma est: hujus lapidis diversæ species inveniuntur, & secundum duritiem, ponderositatem, pelluciditatem, coloremque splendentem distinguuntur; à Pharmacopolis verò in duas species dividuntur, in Orientales, videlicet, & Occidentales. Orientales, qui ex India Orientali ab Æthiopia afferuntur, ponderosiores, duriores, & elegantiores sunt, quàm Occidentales, qui in diversis Hispaniæ locis inveniuntur.

Eligi debent ponderosi, ac duri, coloris instar ignis, seu Cinnabaris nativæ.

In melancholia, sputo sanguinis, malignitate humorum, cordis palpitatione, fluxu ventris, ac hæmorrhagiis utiliter administrantur.

GUAJACUM, sive LIGNUM SANCTUM OFFICINARUM, valdè solidum, durum, ponderosum, resinosum lignum est, exterius coloris ex albo-flavi, interiùs, seu in medutullo obscuro-fusci, aut viridiusculi est, & sapore acri pollens. Arbor, ex qua scinditur, magna est, corticem crassum, resinosum, & cinericium, juglandi similem habens, elegantibusque crassis, ac rotundis foliis constans, & flores coronatos, pallidos flavescentes, ac ex longis petiolis propendentes profert, ex quibus siliquæ, seu fructus nascuntur.

Hæc arbor copiosissimè in Nova Hispania, & Insula Sancti Dominici crescit, unde in magnis, longisque fructibus affertur: in Medicina, lignum, cortex, & resina (quæ per incisionem extrahitur) valdè usitata sunt.

Lignum eligi debet compactum, resinosum, & à parte alba, & exteriori mundatum: cortex ponderosus, durus, lignosus, simulque resinosus, quasi è multis lamellis compositus, foris canescens, & viridiusculis maculis aspersus: intùs verò sub-pallidus sit, sapore acri, ac amaro, & odore non ingrato gaudeat.

56 PHARMACOPOEA MATRITENSIS.

Ufus ligni, & corticis in curando morbo venereo celebris est, sudorem, & urinam validè promovet, propterea multis in aliis morbis, maximè arthritide, catarrhis, hydrope, scabie, & similibus, ad sanguinemque purificandum usurpatur.

GUAJACI GUMMI, subnigra, pellucida, ac friabilis resina est, saporis acris, & odoris fragrantis. Hoc Gummi, ex arbore prædicta per incisionem excipitur, simulque in frustis diversæ magnitudinis asportatur.

Eligi debet purum, splendidum, pellucidum, ac friabile, coloris ex rubro-fusci, saporis acris, odorisque grati: hujus virtutes calidiores, & magis activæ sunt, quàm corticis, & ligni, sed in supradictis morbis magnoperè inservit, præsertim in curanda gonorrhæa maligna.

GUMMI ARABICUM, THEBAICUM, BABILONICUM, ACHANTICUM, SARRACENICUM, ex albo-flavum, clarum, & pellucidum Gummi est, saporis aquosi, ac viscerati: ex Arbore quadam (ACACIA ÆGYPTIACA vocata) mediante incisione spontè exudat.

Gummi Arabicum verum in officinis hodie non invenitur (ut ingenuè Materialistæ confitentur) & hoc sub nomine, GUMMI SENICA, seu de SENEGA venditur. GUMMI de SENEGA Arabico Gummi simile est, sed multò majoribus, & magis flavis frustis asperis constat, sapore aqueo, & glutinoso, nullius odoris. Hoc Gummi ex arbore, quæ est Acacia, filiquis compressis fluit: ex Guinea Africana, juxta Senegam fluvium à Gallis asportatur.

Eligendum album, clarum (instar vitri) pellucidum, purum, in ore glutinosum, viscidum, solidum, nitidum, ac ferè insipidum. Substantia sua viscido-glutinosa acres humores demulcet, & inspissat: propterea ad tussim, raucedinem, ruborem oculorum, acrimoniæ urinæ, dysenteriam, & similes morbos usurpatur.

GUMMI GUTTA, GUTTA GAMANDRA, GUTTA GAM-

BA, GHITTA GEMOU, CATAGAUNA, GUMMI PERUVIANUM, GUMMI DE PERU, GUMMI DE GEMU, durum, leve, & quasi aureum, & resinosum Gummi est, sapore acri, & valdè ingrato: in grossis frustis ex Siam ad nos defertur. Ejus origo ab arbore quâdam (PULLI vocatâ) deducitur, quæ fructus Aurantiis similes profert; ac per incisionem excipitur.

Eligendum siccum, friabile, purum, leve, & flavum, saporis acris, & nauseosi.

Per superiora, & inferiora humores serofos, aquososque potenter expurgat; maximè in hydrope, scabie, morbo Gallico, & similibus prodest; sed cautè usurpari debet.

HÆMATITES lapis sanguineus, fulvus, compactus, durus, & ponderosus lapis est, è longis acubus, striisque coagmentatus, coloris fusco-rubri, & in pulverem redactus: sanguinis colorem referens; in fodinis ferri Hispaniæ, Galliæ, Germaniæ, simulque Angliæ, & aliis locis reperitur.

Optimus est, qui in Hispania in pulchris striis, & exornatis frustis, instar Cinnabaris, colore saturatè rubro invenitur. Hic lapis nihil aliud est, quàm quædam species mineræ ferri: & ideò exiccat, adstringit, glutinat, humoresque acres edulcorat, in hæmorrhagiis, & fluxibus alvi, sanguineisque valdè prodest.

HERMODACTYLUS oblonga, rotunda, tuberosa, & quasi compressa radix est, cordis figuram referens, exterius ex rubello-albida, interius verò prorsus alba, saporis subdulcis, ac glutinosi, nulliusque odoris: ex Syria, Smirna, & Aleppo ad nos affertur; radix est cujusdam plantæ (IRIS TUBEROSA vocatæ) folia angulosa, & flores obscure virides habentis, & in prædictis locis nascentis.

Optimi, magni sunt, perfecti, recentes benè exiccati, crassi, ac ponderosi, & extrinsecus rubelli, intrinsecus verò albi, & minimè carioli.

H

Pituitam tenacem, & acres humores ex artubus educunt, propterea ab authoribus, Anima articularum sunt vocati, & in arthritide, chiragra, podagra maximè profunt.

HYACINTHUS GEMMA, pellucidus, colore ex-aureo rubenti, ignisque flammam simulans, lapis est. Communiter in duas species dividitur, in Orientalem, & Occidentalem. Orientalis splendens est, coloris coccinei, ex India Orientali affertur. Occidentalis verò minùs durus, ponderosus, & splendens est, coloris citrini, seu Succini instar: ex Sylefia, ac Bohemia asportatur, ad Medicinam verò Orientales eligi debent.

Hyacinthus lapis humores acidos edulcorat, propterea convulsionem, fluxum sanguinis, ventris, aliasque hæmorrhagias compescit.

JALAPPA, GIALAPPA, JALAPIUM, JALAP: oblonga, crassa, ac resinosa radix est, quæ sicca, & orbiculatim incissa, ex India Occidentali ad nos affertur, colligitur ex planta Jalappa, quæ in officinis FRUCTUS RUGOSUS, & vulgariter DON DIEGO DE NOCHE vocatur, & in Insula DE LA MADERA copiosè crescit.

Eligatur in taleolis densis, compactis, resinosis, simulque ponderosis, quæ manibus non facilè confringantur, exterius coloris fusci nigricantis, interiùs subalbidi cinericei, & saporis acuti, denique nauseosi.

Hæc radix purgat omnes humores, præsertim serosos, propterea in hydrope, podagra, doloreque rheumatico valdè proficua est.

IPECACUANHA, RADIX DYSENTERICA, CHINA DYSENTERICA, HYPOACANNA, BEGUQUELLA, CAGOSANNA, RADIX BRASILIENSIS parva, instar calami scriptoris, radix est, extrinsecùs cinericia, & geniculata, intrinsecùs subalbida, & resinosa, saporis acris, & amari, nulliusque odoris. Planta, ex qua colligitur, partim repens, & partim erecta est, oblongè acuminatis foliis (parietariæ haud

disimilibus) prædita, quæ flores albicantes, flavescentesque baccas (maturitate fulvas evadentes) profert, & in India Occidentali, præsertim in Perù, & Brasilia crescit, undè ad nos transfertur.

Cæterùm diversæ dantur hujus radices species, & ab authoribus verè tres numerantur, scilicèt cinericia, fusca, seu nigra, & alba; sed cinericia dicta communior, & utilior in Medicina est.

Eligatur recens, tenax, compacta, resinosa, & crasso cortice circumdata, ab exterioribusque fibris separata, & quæ per medium, seu tractum, nervum transmittat, colore flavo-obscuro, sapore acri, amaro, & nauseoso.

Hæc radix specifica est in dysenteria, quamvis maligna, & contagiosa sit, per vomitum humores educit, ita tamen ut adstringentem simul virtutem relinquat, & per poros cutis quoque vitiosum expellat humorem, quæ omnia à particulis salinis, volatilibus, & sulphureis, oriuntur. In febribus intermittentibus perutilis observatur, & in omnibus morbis, in quibus emeticum videtur esse necessarium, sola, vel aliis medicamentis mixta, præscribitur.

IRIS, seu IRIS FLORENTINA, IRIS ILLIRICA, alba, & oblonga, nodosa, paululumque compressa radix est, quasi unius digiti crassa, saporis acris, odoris fragrantis instar violarum: planta Iridis sylvestris species est, in Italia spontè nascens, longa, viridia, & gladiolum æmulantia folia, floremque album habens: ex Florentia, sicca, & excorticata in taleolis ad nos asportatur.

Eligatur ponderosa, benè nutrita, compacta, pura, alba, saporis acris, & amari, odoris valdè suavis, & instar violarum grati: in omnibus pectoris affectibus, à tenaci pituita ortis maximè præscribitur: humores crassos incidit, simulque attenuat, & ad faciliorem illorum ejectionem disponit, veneno resistit, urinam, & menstrua excitat, & movet.

Hij

KARABE SUCCINUM, seu **CARABE**, **ELECTRUM**, **GLES-SUM**, **AMBRA CITRINA**, dura, citrina, seu alba, pellucida, benè olens, & splendens substantia resinosa est, quæ ex bitumine, seu petroleo, ex fundo Maris ad littora Prusiæ rejecta, reperitur. Succinum etiam invenitur minerale in fodinis Hispaniæ, Siciliæ, Sueciæ, & Galliæ.

Succinum eligatur in frustra magna, dura, & pellucida, boni odoris, saporis resinosi, ac amari, coloris albi, seu citrini. Minerale impurum, & opacum est, coloris obscuro-rubri; & in Medicina ad oleum extrahendum in usu venit.

Adhibetur utiliter in catarrhis, apoplexiâ, lethargo, epilepsia, suffocatione uterina, vertigine, & similibus, in quibus, propter suum sal volatile, & oleum balsamicum dissolvit, ac demulcet acrem, falsamque lympham; adstringens etiam est, & ideò in diabete, diarrhœis, hæmoptoe, seminisque profluvio valdè utile remedium est.

LACCA, seu **GUMMI LACCA**, dura, & friabilis, ac rubicunda, paululùm pellucida substantia resinosa est, saporis resinosi, & odoris, dum accenditur, fragrantis, quæ ex Bengala, Malabar, & Pegu Provinciis Indiæ Orientalis defertur: hæc à Formicis alatis, seu Muscis, ex floribus, arboribus, herbisque colligitur, & super ramulos, quarundam arborum apponitur, ac instar Favi elaborantur, & ista insecta in alveolis sua ova ponunt, & eadem materia ritè obturant.

Vera, & naturalis Lacca est, quæ in ramulis affertur, & ex ipsa ab ovis purgata, sit illa, quæ in **GRANIS** vocatur, postea grana (igne lento) fusa in massis, Lacca appellatur; at in Medicina usurpari debet solum, quæ in ramulis affertur.

Eligatur resinosa, dura, aliquomodo friabilis, superficie inæquali, quasi granulata, colore rubicundo, sapore resinoso, odore, dum accenditur, grato, & quæ masti-

cata salivam colore rubro tingit. Aliæ duæ species pro usu Medico debilioris virtutis existimantur, quia spoliatae sunt à particulis animalibus, in quibus potior virtus est.

Calefacit, attenuat, aperit, & sanguinem purificat, sudorem ciet, urinam movet; & ideò in variolis, morbillisque maximè prodest: propterea viscerum obstructions aperit; hydropi, asthma, & similibus valdè utilis est: externè singularis est efficaciæ ad gingivarum laxitatem, putredinem, & foetorem oris, carnemque amissam reparandam.

LAPIS JUDAICUS, SYRIACUS, PHOENICITES, TECOLITHUS, oblongè rotundus lapis est, Oleæ similis, multis (secundum longitudinem) descendentibus lineis, striisque circumcircà ornatus, exterius colore cinereo, seu subrubro, interiùs subalbido, nullius odoris, & saporis: olim ex Judea asportabatur, sed hodiè in Hispania, & aliis Europæ locis etiam invenitur.

Eligatur oblongus, instar Oleæ, colore subalbido, aut cinericio; edulzorans est, propterea in difficultate urinæ, & fluxu ventris prodest.

LAPIS LYNCEUS, DACTYLUS IDOEUS, BELEMITES, longiusculus, teres, & tanquam sagitta acuminatus lapis est, in multisque Hispaniæ locis reperitur.

Eligatur splendens, coloris flavi, quadam linea, plerumque quasi distinctus, ubi facilè findi patitur. Virtutes eadem sunt, ac Lapidis Judaici.

LAPIS PORCINUS, valdè pretiosus lapis est, variè formatus, & coloratus, similis magnitudine Nuci Avellanæ: à Lusitanis, Batavisque ex India Orientali affertur. Iste verò lapis in perpaucis Histricibus, hisque agris invenitur, qui propterea valdè rarus, & pretiosus est.

Histrix Erinacei species est, & in India Orientali nascitur, magnitudine bimestris Porcelli, ore cuniculo haud absimilis, pedibus anterioribus Taxum, posterioribus ve-

rò Urfum æmulans; cæterum toto corpore, longos, & acutos aculeos (duorum, triumvè palmorum magnitudine) gerens; versicolores, & articulatim mox albicantes, mox ex fusco-nigricantes, quos ira percitus cum rauco quodam murmure, in adversarium insurgens, erigit, simulque projicit. Lapis supradictus in vesica fellea prædicti animalis crescit, & generatur simili modo, ac lapides bezoares in ventriculo, & intestinis Capri-Cervi reperiuntur.

Tres species hujus lapidis inveniuntur, & inter se differunt in colore, sapore, & consistentia, à diversisque Provinciis Indiæ Orientalis asportantur. Prima ex Malaca affertur, & est coloris paleæ, consistentiæ duriusculæ, saporis amari, non nimis ingrati. Secunda ex Regno Bona transportatur, coloris fusci, durioris consistentiæ, & valde amari. Tertia verò est coloris nigricantis, substantiæ mollis, ac impuræ, saporis ingratisimi amari, & ex Insula Zeylan affertur.

Lapis primæ speciei cæteros antecellit, & eligi debet, Saponis ad instar, levis, nonnullis cicatricibus notatus, foveas à variolis relictas referentibus, & è lamellis, sibi invicem impositis, conflatus, saporisque amari: in defectu hujus lapidis, secunda specie utimur; tertia verò debilis virtutis est.

Lapis primæ speciei magnarum virium est: præcipua virtus alexipharmaca, & diaphoretica est, à suoque sale sulphureo volatili pendens; ideò in variolis, morbillis, febribus petechialibus, malignis, pestilentialibus, & in ipsa peste verè specificum est.

LIQUIDAMBAR, seu LIQUIDAMBRA liquidum Balsamum est, instar Terebinthinæ liquidæ, odoris fragrantis, coloris clari, seu citrini-obscuri, saporis amariusculi, & in parvis doliolis, ex Nova Hispania affertur: per incisionem ex arbore (ab Indiis Ococol, seu Ocosol appellata) profluit.

Eligatur recens, purum, clarum, boni odoris, & suprà dictis notis præditum. Calefacit, exiccat, caput, nervosque confortat, acres humores, seu catarrhos resolvit, vulnera consolidat, & denique dolores rheumaticos, podagricosque demulcet.

LITHARGYRIUM, seu LITARGYRUS nihil aliud est quàm plumbum in scorias redactum, mediante calcinatione, in purificatione cupri; & ex Polonia, Suecia, & Dania ad nos advehitur.

Optimum eligendum in frustis parvis, simulque ponderosis, coloris citrini, seu rubicundi, benèque calcinatis: in unguentis, & etiam in emplastris exiccantibus, ac refrigerantibus magni est usus.

MAGNES (vulgò) *IMAN*, LAPIS HERACLIUS, LAPIS SYDERITIS, seu LAPIS NAUTICUS, compactus, durus, nec tamen adeò ponderosus lapis est, coloris nigri, fusci, aut violacei obscuri, qui in fodinis ferri Indiæ, Æthiopix, Italiæ, Sueciæ, Germaniæ, Galliæ, Hispaniæque reperitur, & simul ex collibus Sancti Laurentii (vulgò del Escorial) ad nos affertur.

Eligatur hic lapis, purus, compactus, ponderosus, ferum, vel alium magnetem ad se trahens, & qui prædictis notis ornatus sit.

In Nautica, & aliis artibus inservit, in Medicina verò in emplastris, & unguentis adstringentibus usurpatur, sive dispensatur.

MANNA succus est gummosus fraxini arboris, calore solis condensatus in granis diversæ magnitudinis, & figuræ, instar Sacchari, quamvis mollior sit, saporis subdulcis, aliquomodò pinguis, debilisque odoris. Ex fraxinis, quæ in Calabria, & Sicilia crescunt, Manna mensibus Junii, Julii, & Augusti spontè, vel incisione profluit, & sole condensata ab incolis maxima colligitur diligentia, & in Scatulis servata, ad nos transmittitur.

64 PHARMACOPOEA MATRITENSIS.

Optima est recens, ficcata, levis, eleganter alba, saporis dulcis, nullis magnis grumis, aut etiam parvis quicquillis defœcata; sed quoad fieri potest, in granulis concreta. Notandum verò est majora grana, & grumos non debere abjici, si pura sint, præsertim si in mediis grumis, aut granis aliquis succus (instar Syrupi) contineatur, quia tunc verum est indicium, quod Manna sit recens.

Manna temperata est, lenitè humores educit, tutò exhibetur, senibus, pueris, & denique fœminis delicatis, & in ipsa infantia ab uncia semis, usque ad tres, vel quatuor in adultis.

Nota illud quòd ترنيابى Tereniabin, ab Eben Zina (seu ut vulgò loquitur Avicena) Serapione, & Arabibus vocatur, Mannæ species est, quæ in Georgia, & aliis Persiæ Provinciis, ex planta الاحي Halagi, Maurorum sic dicta, & latine Ginesta spinosa vocata, colligitur.

MARGARITÆ, UNIONES, seu PERLÆ parvi, & granulati lapilli sunt, nunc prorsus rotundi, nunc angulares, albicantes, & quodammodò pellucidi, saporis terrei, nulliusque odoris; isti verò Lapilli in Ostreis, ut alii in aliis animalibus, sive in earum carne generantur, & ex eis extrahuntur, ut plurimum è Persia, Indiaque Orientali, & Occidentali ad nos deferuntur, quamquàm etiam in diversis maritimis locis, fluviiisque Europæ inveniantur.

Margaritæ ratione splendoris, & coloris in Orientales, Occidentalesque dividuntur. Orientales verò sunt compactæ, ponderosæ, albæ, duræ, & splendidæ, saporis terrei, & absque odore; sed Occidentales minus compactæ, duræ, pallidæ, & sine tanto splendore sunt, & in Medicina eliguntur Orientales, sed in earum defectu Occidentales.

Margaritæ in pulverem subtilissimum redactæ omnem

humorem acrem, acidumque in corpore contentum edulzorant, & simul absumunt, ideo in omnibus febribus, hæmorrhagiis, & affectibus ab acido ortis, mirabiliter profunt.

MATER, sive NACRA PERLARUM, vel MARGARITARUM species est Concharum, nomen à Margaritis ducendum, quia inibi frequentius, quàm in reliquis inveniuntur: & nihil aliud est quàm ipsa Concha, in qua reperiuntur Perlæ. Constat, enim ex observatione, Ostream (Concham quoque dictam) lymphæ, seu liquore limpidi, roscido, & perspicuo abundare, qui dum fluit, si intra spatiosa carnis effundatur, ibique retineatur, & sensim coaguletur, abit in Perlas, quæ sensim, sensimque per pelliculas augentur; si verò liquor dictus expuatur extra Concham, coagulatur ibi, & in testam concrevit Conchæ, quæ Mater Perlarum vocatur. Itaque clarò liquet Nacræ, & Perlarum eandem esse materiam; Perlæ autem magis depuratæ, ac defœcatæ sunt quam Mater.

Eligatur magna, dura, solida, ponderosa, modicè cava, non utrimque, sed tantum ex altera parte; exterius ex convexo plana, & aliquantulum subcinericia; intus lævis, splendens, & argentei coloris, saporis terrei, & nullius odoris.

Differentia Matris Perlarum, sive Concharum eadem ac Margaritarum est, & cum ipsis ferè convenit in virtute, easdemque vires habet: aborvet namque acidum, urinam movet, & est medicamentum vulnerarium; licet rarò pro tali scopo adhibeatur à Medicis.

MASTIX, seu MASTICHE resina est pellucida, ex flavo-albicans, & quasi in rotundis guttis concreta, saporis subadstringentis, & resinosi, odorisque fragrantis. Hæc resina, sponte sua, seu mediante incisione tempestate calida, è crasis ramis, & caudice Lentisci (in Insula Chio, Ægypto, Indiaque Orientali) crescentis stillat ut plurimum. Ex

Chio Insula ad nos advehitur, quamquam multa quoque ex India Orientali à Batavis affertur.

Eligatur in granis puris, pellucidis, magnis, simul splendentibus, à cortibus, quisquiliis, pulvere, lignisque, ac aliis nigris impuritatibus mundatis: sintque dicta grana, odoris fragrantis, & si masticeantur, in massam mollem, resinofamque reducantur.

Mastiche siccat, & modicè adstringit: quamobrem internè laxum stomachum confortat, ejusque tonum vi sua adstringente valde roborat: in omni vomitu, aliisque alvi fluxibus (præsertim infantum) frequenter usurpatur; ad extra in emplastris, & oleis, unguentis, linimentisque adstringentibus, & stomachalibus, maximè in usu est.

MECHOACANNA radix est magna, alba, & levis in frustra diversæ figuræ, & magnitudinis incisa, ex India Occidentali (præsertim ex Provincia Mechoacanna vocata) affertur. Hæc radix est cujusdam Convolvuli Americani, qui à Botanicis BRIONIA AMERICANA (repens folio angulo) nominatur.

Optima est, quæ internè, externèque albicat, magnis, veròque exiccatis frustulis constat, saporis ferè omnis expers, quo ipso facilè dignoscitur, dùm radice Brioniæ sit adulterata: quippe sapore tunc amaro inficitur, & lingua dura apparet; cùm Mechoacanna è contra, tenera, & sapore destituta, vel insipida sit.

Omnes serofos, ac pituitosos humores, valdè leniter ex intestinis, & toto corpore educit: pro infantibus crebrior est ejus usus, cùm enim pulvis insipidus, & farinæ instar fieri possit, facillimè pultibus, aliisque cibis permiscetur, sic improvida puerorum ætas ludificatur.

MEU longa, & odorata radix est, tenuium fibrillarum (ad instar barbæ) ibi implicitarum figuram ostendens: extrinsecus fusca; intrinsecus verò albicans apparens: saporis radici Angelicæ haud dissimilis, sed non adeò acris;

odore penetranti : planta ad Anethum vel Fœniculum valde propriè accedit : ideoque à Botanicis verè MEUM FOLIIS ANETHI vocatur : radix recens , crassa , sapore acri, & aromatico eligatur.

Ventriculum , cæteraque viscera , præsertim uterum calefacit , & convenit virtutibus radices Angelicæ , & Levistici , ac in Theriaca ingreditur.

MINIUM nihil aliud est , quàm minera Plumbi ad rubedinem calcinata : hoc in Germania , & Anglia præcipue fit , unde ad nos affertur.

Optimum Minium , colore rubro saturatum est , & quoad fieri possit , purum : & ideo pulverisatum , unguenta aliqua , & emplastra temperantia , & exiccantia ingreditur.

MOSCHATA , NUX MOSCHATA , NUCISTA , NUX AROMATICA , NUX MIRISTICA , nucleus est (Nucis exoticæ) rotundus , durus , & crassus , foris subcanus rugosus , intus rubicundus , & quasi venosus , sapore subamaro adstringente , simulque aromatico , & odore fragrante præditus : à Batavis ex India Orientali transportatur.

Nuces moschatæ fructus sunt cujusdam Arboris in Insula BANDA , vicinisque locis , copiose crescentis , Pyri magnitudinem æquantis : folia ejus sunt fragrantia , flores instar Cerasi ; nisi quòd flosculus flavescat , tantamque fructuum hæc arbor profert copiam , ut arbores fructuum gravitate propendeant : fructus immaturi Pyra MoschateLLina ; maturati Mala Persica magnitudine æquant.

Hi fructus tribus corticibus conteguntur : primus mollis , & succosus est , ut viride nucis Juglandis tegumentum , maturus verò sponte sua hians : secundus , qui ruber est non tamen integer , seu continuus , sed quasi divisus apparet , & Macis vocatur : sub his tertius tenuis , durus lignosusque cortex est , in quo nucleus , seu ipsa Nux Moschata includitur.

Optimæ Nuces cinericiæ sunt , quasi marmoratæ ; intus

verò rubicundæ, graves, solidæ, & oleosæ, rasæ odorem fragrantem spirant, acremque, & aromaticum saporem in ore relinquunt.

Istæ verò Nuces naturæ virtutis sunt exiccantis, & subadstringentis, qua cerebrum, nervos, uterum, stomachum, & reliqua etiam viscera mirificè confortant; diarrhoeas, dysenterias, & alias hæmorrhagias compescunt, externè una cum aliis speciebus aromaticis, gravidarum umbilicis applicatæ, foetum firman.

MACIS nihil aliud est, quàm medius cortex nucis moschatæ, eam retis instar ambiens, & in frustis diversæ magnitudinis ab ea separatus: in principio rubicundissimus; sed tandem exiccatus, colorem citrino-rubrum acquirit.

Eligi debet in magnis frustis, colore benè saturato, sapore multum acriori, magisque aromatico, quàm Moschatæ nucis.

Virtutes eadem sunt, ac Nucis myristicæ, sed efficaciores.

MOSCHUS materia gummosa est, ex nigro-glaucia, seu subfusca, instar sanguinis in grumos condensati apparens, saporis subacris, & subamari, odoris fortis fragrantissimi: in fuscis, & pilosis marsupis (in quibus vel nascitur, vel insuitur) è China, Persia, & India Orientali affertur.

Moschus sanguis excrementitius cujusdam animalis esse videtur: quod ANIMAL MOSCHIFERUM, MOSCHIUS, sive MOSCHI CAPREOLUS, CAPRAMOSCHUS, ET GAZELLA MOSCHIFERA vocatur. Varias coctiones, simulque alterationes Moschus in suo proprio folliculo, infrà abdomen naturalitèr constituto, patitur, unde à natura secretus, humana denique industria colligitur.

Folliculi Moschi eligantur fusci, pilis subtilissimis instructi; sed non nimis pilosi: hi autem verè fusci sint. Moschus à folliculis separatus, optimus est siccus, colo-

re rubicundo, odore forti, valdè aromatico, saporeque amaro præditus.

Virtutes ejus in nimis volatilibus salinis, oleosisque particulis consistunt, quibus resolvendo, & calefaciendo, spiritus vitales mirè confortant, eosque ad sanguinis motum progressivum ciendum, perpetim conservant: ideo ad lethargum, apoplexiam, cordis palpitationem, & impotentiam, affectiones capitis & nervorum, à frigore & humoribus crassis ortas, proficere creditur; sed notandum, quòd in passione hysterica, & omnibus affectibus hypochondriacis non est in usu, quia plus officit, quam proficit.

MUMIA substantia est resinosa, dura, & nigra, ab humanis cadaveribus aromatibus conditis, proveniens, sapore subacri, & amariusculo, odore fragranti prædita. Ex corporibus balsamatis (in Sepulchris, seu Pyramidibus) inhumatis, extrahebatur, & ad nos ex Ægypto olim afferebatur; sed hodie Mumia, quæ ad nos advehitur, nihil aliud est, quàm corpora humana, bitumine Judaico, resina, myrrha, & aloë balsamata, & petiis cannabinis ligata, simulque in Clibano exsiccata: & à Mercatoribus in frustis transportatur.

Eligi debet nigra, levis, nitida, boni odoris, & supradictis notis ornata.

Mumia, balsamica, calefaciente, acri, solvente virtute, humores crassos, flatusque attenuat, etiamque dissipat, sanguinem grumofum, coagulatumque dissolvit. Corpora humana è Mari in littora Libyæ ejecta, & sub arena, solis æstu exiccata, Mumia vocatur alba, sed in Medicina nullius usus est.

MYROBALANI fructus sunt magnitudinis Prunorum, qui ex India, locisque aliis, ut BENGALA, GOA, asportantur. In officinis quinque habentur Myrobalanorum species, quæ BELERICÆ, CHEBULÆ, CITRINÆ, EMBLICÆ, INDÆQUE vocantur.

MYROBALANI BELLERICI fructus sunt rotundi, foris ex-citrino-fusci, intus verò flavescentes, duro nucleo præditi, acriusculum, & subadstringentem saporem habentes, quorum Arbor folia profert, lauriformia, & ejus magnitudo, Pruno similis est: Optimi magni, integri, bene nutriti, & simul recentes.

MYROBALANI CHEBULI, CHEPULI fructus sunt oblongi (instar Daçtilorum) foris obscure-fusci, ponderosi, & paululum rugosi, longum ossiculum includentes. IN BEN-GALA, ET DECAN arbore sylvestri increscunt, magnitudine Malum persicum æquanti. Optimi fructus magni sunt, ponderosi, duri, & benè nutriti, coloris fusci, saporis subamari adstringentis.

MYROBALANI CITRINI, seu LUTEI, fructus sunt oblongi, seu ovals (instar Olivarum) coloris flavescentis, & sub cute carnosum, nucleum, durum, & angulosum includentes; quorum arbor folia (instar Sorbi) profert; & in Goa præcipuè crescit. Eligi debent ponderosi, duri, benèque nutriti, colore citrino, sapore adstringenti, & ingrato præditi.

MYROBALANI EMBLICI, EMBLEGI, AMBEGI, DE SENI, fructus sunt sexangulares, rotundi, grossi (instar Gallarum) & in sex partes per maturitatem dehiscentes, ossiculum turgidum includentes, saporis subacris, & adstringentis, coloris fusci nigrescentis: magnis arboribus innascuntur, longaque, rotundè incisa (instar Filicis) folia habentibus. Eligendi sunt carnosi, puri, & tandem ponderosi, ab ossiculis mundati, coloris superius dicti, & saporis.

MYROBALANI INDI, seu NIGRI, seu DAMASONII, fructus sunt oblongi, grossi (instar parvæ Glandis) superficiei octangulæ, foris rugosi, solidi, duri, intusque coloris nigri, & in India Orientali (unde nomen habent) crescunt in magna arbore, cujus folia SALICEM referunt.

Optimi eligendi, crassi, ponderosi, benè nutriti, &

ficcati, colore nigro (instar bituminis Judaici) sapore subacido, & adstringenti præditi.

Omnes species Myrobalanorum debilitè laxant, vehementiusque adstringunt; sed in Medicina Citrini præferuntur, & eis in diarrhœa, dysenteria, præsertim biliosa, communiter utimur: sunt enim CHOLAGOGI CHEBULI, & EMBLICI PHLEGMAGOGI, INDI denique MELANAGOGI.

MYRRHA Gummi resinofum est, ex frustulis rubicundis, seu ex flavo-fuscis, iisdemque cæsis, seu albis striis interstinctis constans, quod præter saporem amarum, & acrem, aromaticum odorem habet satis vehementem: ex Æthiopia, & Ægypto ad nos transfertur.

Arbor, ex qua per incisionem extrahitur, spinosa est, in Arabia Felici, Ægypto, Æthiopia, Albinave crescit.

Eligatur hoc Gummi in pulchris, claris, ac pellucidis lacrymis; exterius coloris rubicundi, vel citrini, intus vero cum albis striis, & maculis instar ungulæ humanæ; leve, friabile, saporis amari, & acris, odoris fortis, non nimis ingrati.

Myrrha calefaciens, resolvens, & alexipharmaca est: uterum ab omni impuritate liberat, & à parturientibus valde desideratur, eò quòd vivum, mortuumque fœtum, secundinas, & alia promovet; variolas, morbillosque expellit, putredinem, ac morbos contagiosos arcet; à prudentibus propterea Medicis, hominibusque aliis ægros invifentibus, in ore detinetur, & masticatur.

OPIUM succus concretus papaveris albi est, ponderosus, partim gummofæ, partim resinofæ naturæ, colore obscure-fusco, sapore acri, & amaro, odoreque molesto, & narcotico præditus. Ex Ægypto, & Græcia in frustis, seu boletis parvis, foliis papaveris involutus, nobis affertur. Capita papaveris albi, undè elicitur, unicuique nota sunt. In Turtia papaver album magna abundantia, ad opium extrahendum, feritur, & colligitur; formata namque pa-

paveris capita inciduntur, ut succus lacteus exudet, quem paululum inspissari curant, & denique legunt. Notandum verò hoc genuinum Opium, secundum Materialistas, rarò vel numquam in Europa inveniri; sed istius loco alium quemdam succum è capitibus, ac foliis papaveris exprimi, ac decoqui (aliàs) propriè MECONIUM dictum, quod nostris in officinis pro Opio servatur, & venditur.

Opium anodinum, somniferum, & diaphoreticum est; furibundos spiritus animales compescit, ac demulcet: & ideo omnes dolores sedat, diarrhoeas, vomitus, & alias hæmorrhagias corrigit, sudoresque etiam excitat, & tamquam incomparabilis medicina magni est usus, præsertim debita dosi, debitoque tempore administrata.

OPOPONAX Gummi est leve, pingue, ac friabile, foris ex rubicundo-flavum; intus albicans, saporis amari, & ingrati, odorisque gravis: planta, ex qua stillat PANAX HERACLEUM vocatur, folia habens (instar Pastinacæ) albosque umbiliferos flosculos, caulemque lanuginosum, albam etiam radicem, circa quam incolæ spatium ab omni forde purgatum aperiunt, ibidemque ponunt magna folia, super quæ emanantem è fauciatis radicibus, succum fluere, ac ficcari sinunt: hæc planta in Macedonia, Beotia, & in Phœcide crescit, quibus ex locis nobis affertur.

Optimum recens, purum, friabile, & in grana redactum; exterius citrinum; intus verò album, odoris ingrati, & saporis amari.

Emollit, attenuat, simulque resolvit, quare ad emplastra, & alia resolutiva componenda usurpatur.

OCULI CANCRORUM, seu ASTACORUM FLUVIATILIUM Lapilli sunt albicantes, duri, ac rotundi, superius convexi, subtus plani, parva foveola notati; saporis terrestri, odorisque nullius: in Cancris, seu Astacis fluvialibus reperiuntur, præsertim circa illud tempus, quo antiquas testas deponere volunt, in mensibus, nempe

Majo, Junio, & Julio, dum albescens liquor, quo replentur, in illis indurecens, in hujusmodi lapillos abit, qui tam in capite, quam in ventriculo Cancrorum Mariarum, vel propè inveniuntur, & generantur; ideòque pro oculis perperam habentur. Isti lapilli sponte ut plurimum à Cancris proliciuntur; at quandoquè ex ipsis coctis educuntur, vel depromuntur: illorumque lapillorum magna copia in littoribus fluviorum Orientalis Indiæ, & in Marchionatu Brandenburgico colligitur, illincque ad nos transferuntur.

Optimi eligi debent, magni, integri, albi, non adulterati, seu artefacti. Oculi Cancrorum vi dulcificandi polent, qua omne exuperans acidum in corpore infringunt, absorvent, simulque præcipitant: ac propterea ad ardorem stomachi, colicam, pleuritidem, calculum vesicæ, & renum, febres continuas, & erraticas, internas, externasque læsiones, quotidie à Medicis præscribuntur.

PAREYRA BRAVA, seu BUTUA veriùs BRUTUA: Radix est lignea, fibrosa (instar radicis Thymelææ) diversæ magnitudinis, coloris fusci; primo gustu dulcis, deindè subamara. Planta, ex qua hæc radix colligitur, CLEMATITIS species est, & à Lusitanis PAREYRA BRAVA, id est VITIS SYLVESTRIS vocatur. In India Occidentali, præsertim in Brasilia crescit, unde ad nos affertur.

Eligi debet longa, paululùm intorta, & quasi tornata; exteriùs coloris fusci, multisque elatis annulis, & nodulis ornata; interiùs verò cinerei, & circulis intertincta, saporis dulcis, amariusculi, & acris.

Hæc radix in omnibus renum, & vesicæ morbis, qui curationem admittunt, specificum remedium est: tam blandè, tam lenitè virtutem, & vires suas exercet, ut nulla planè se offerat occasio morbi, pro quo sine ullo metu non exhiberi possit.

PETROLEUM, sive OLEUM PETRÆ, NAPHTHA: oleum

K

est subtile liquidum, pingue, è mineralibus profluens in Italia, ac Sicilia, & deniquè in Gallia; è montibus, & petris scaturit; diversi coloris petroleum est, scilicet albi, flavi, & quoque nigri: album, rubrum, & flavum ex Italia (sed raro) advehitur; nigrum verò ex Languedoc, Provincia Galliæ, communiter affertur.

Petroleum nigrum eligatur mediocris consistentiæ, validique odoris, saporis acris, & amari, coloris nigri.

Petroleum album, rubrum, & flavum eligi debent liquidioris substantiæ, odoris non ingrati, sed penetrantis; saporis acris subamari: & sunt nigro præstantiora. Calefaciunt, siccant, digerunt, tandemque resolvunt: propterea in doloribus podagricis, & rheumaticis, similibusque conferunt.

PIPER NIGRUM, MELANOPIPER: fructus est rotundus, globosus, rugosus, & niger, saporis acris, & fervidi, odorisque boni aromatici.

Planta, ex qua Piper prodit, in Java, Malaca, Sumatra copiosè invenitur: species Convolvuli est, magna lata folia habens, & crassis fibris ornata: & ad instar Hederae, Capreolis suis, & aliis arboribus adhæret: grana piperis, sine pediolis, Capreolis suis inhærent instar racemi; & ea instante maturitate, colligunt, & sub sole siccant, ut nigra, & rugosa fiant.

Eligendum est ponderosum, compactum, purum, non nimis rugosum, & quod supradictis notis sit ornatum.

Piper dictum ob suum sal volatile calefacit, resolvit, exiccatque: quare ad ventriculum frigidum, & desiccandam pituitam, mirificè prodest; sed notandum, quòd dum sine cognomine Piper à Medicis præscribitur, nigrum sumendum est.

PIPER ALBUM, LEUCOPIPER, ex prædicto pipere nigro (sola, & artificiosa maceratione) excorticato præparatur, & fit à Materialistis hoc modo: maxima, gravissimaque

piperis nigri grana aqua marina macerantur, donec cortex superficialis infletur, & separari incipiat, tuncque foli exponuntur, & exterior, rugosaeque pellicula mox secedit; grana itaque ipsa ex nigris, in alba cinerea abeunt, vel potius nigro cortice exuta, albedinem suam detegunt.

Eligendum grossum, ponderosum, dicto colore praeditum, absque nigredine, absque fragmentis, absque pulveris, alteriusve impuritatis permissione: ejus vires eadem, ac piperis nigri, sed suaviores.

PIPER LONGUM, seu MACROPIPER fructus est oblongus, teres, cinericeus, è multis granis sibi invicem accretis constans, saporis acris, & amari. Planta, ex qua colligitur, similis est plantae piperis nigri, solum in eo diversa, quod non adhæreat, nec tam alte circumserpat, sed instar fructicis erecta sit, & prope terram dispergatur, de qua Piper longum (ad modum vermiculorum) dependet, & in India Orientali, praesertim in Bengala, ejus est copiosus proventus.

Eligatur recens, solidum, & durum, minimè cariosum, coloris cinericei, saporis acris, instar piperis nigri, & simul cum ipso in viribus convenit.

PLUMBUM, seu SATURNUS metallum est molle, maximè fusile, & ponderosissimum, subnigri coloris, splendentisque; & mediante fusione mineræ Plumbi præparatur: in Hispania, Anglia, Gallia, Polonia, Germania, & aliis multis locis mineræ plumbi inveniuntur; sed quod ad nos transportatur, ex fodinis (vulgo de *SIERRA MORENA*) extrahitur, & in Villa (vulgo) dicta *DE LINARES* media fusione in furnis facta, à partibus impuris mineræ separatur.

Eligi debet purum, molle, ponderosum, simulque splendens, & lene.

Desiccativum, refrigerans, adstringens, & resolutivum est, in emplastris, unguentis, similibusque medicamentis, ustum, & in pulverem redactum, multum in usu venit.

K ij

POMPHOLYX, NIL, NIHILI ALBUM pulvis est albidus, & levis, qui in præparatione, & fusione Orichalci, operculis crucibula operientibus, ac forcipibus operariorum adhærescit, è Batavia affertur, ubi præparatur purissimus: eligatur Pompholyx alba, pura, levis, simulque tenera. Detergit, & exiccat: in Cancro, aliisque ulceribus externis, variis quoque oculorum affectibus valdè utilis est. ¶

RHABARBARUM, seu RHEUM prægrandis, oblonga, & tuberosa radix est, nonnihil fungosa, simul tamèn ponderosa, extrinsecus flava, intrinsecus verò Nucem Moschatam repræsentans; saporis amari, & nauseabundi, adstringentem amarorem post se relinquens, odoris boni ferè aromatici.

Planta ex qua hæc radix colligitur, à Botanicis LAPATUM MAXIMUM rotundi-folium, exoticum, seu Rhabarbarum verum vocatur; & in China, Persia, Moscoviaque præcipuè crescit, undè radix ista in frustis dissectis, & siccatis ad nos advehitur.

Rhabarbarum Sinicum, seu Orientale optimum est; Persicum, seu Turcinum medium se habet, inter Sinense, & Moscoviticum; Moscoviticum verò hodiè parvi, vel nihili æstimatur.

Eligatur recens, benè exiccatum in frustis mediocris magnitudinis, mediocriter quoque durum, & ponderosum, alternis striis, una aurea, altera crocea, tertia verò alba notatum; & quod ore sumptum, ac masticatum, amarum, & adstringens appareat; benè quoque oleat: chartæque illitum croceum colorem imprimat, & quod ab iis notis recedit, tanquam inveteratum, & cariosum abjiciatur.

Ejus præcipuè virtus est, bilem, aliosque vitiosos humores mediocriter purgare, expellere lumbricos, & interimere, simulque ejicere, bilemque nimis crassam, oleosamque alterare & corrigere: ideo in Ictero, similibusque morbis, tantopere commendatur: præterea vim adf-

tringentem habet absconditam, cujus respectu in diarrhoeæ, dysenteriaeque initio usurpatur, præsertim tostum, atque lotum.

RHAPONTICUM, sive RHABARBARUM forte Dioscoridis, & Antiquorum, radix est oblonga, crassa, foris fusca, intus verò crocea, laxa, & rara, transversim secta, spiras ostendens, saporis amaricantis subacris, & adstringentis, odorisque boni.

Tanta cum Rhabarbaro intercedit similitudo, ut existimetur ab una planta utramque radicem provenire; sed à Rhabarbaro differt, eò quòd ore sumptum, & simul masticatum viscositatem relinquit, minus solidum sit, exterius colore flavo, interius verò variegato, longis, rubrisque striis signatum, vel distinctum.

Eligatur recens, benè nutritum, coloris, & saporis superius dicti: hodie rarò, & ferè nunquam in Medicina adhibetur, præterquamquòd in Theriacam ingreditur: adstringens, & vulnerarium est.

RUBINUS, CARBUNCULUS, ANTHRAX, PYROPUS, lapis est pellucidus, durus, & splendens, coloris elegantè coccinei, aliquotiès quoque sub-coeruleo misti: & ex Zeylàn, Cambayà, & Bisnagàr nobis advenit.

Eligatur ponderosus, durus, pellucidus, ac splendens, limæ resistens, vividi deniquè coloris: in morbis, seu febribus venenatis pro confortante Medicina habetur, & in Medicaminum confortantium, & cardiacorum compositionem præcipuè ingreditur: habet enim vim corrigendi, & dulcificandi humores acres, ac acidos, ideòque in diarrhoea, dysenteria, & hæmorrhagia mirè prodest.

SAGAPENUM, SERAPINUM, Gummi est pellucidum, foris plerumque flavescens, intus parùm albicans, odoris ingrati, & gravis (instar Porri) saporis acris, coloris Myrrhæ.

78 PHARMACOPOEIA MATRITENSIS.

Planta, ex qua mediante incisione fluit, FERULÆ species est, & in Persia crescit, undè ad nos affertur.

Eligatur in lachrimis pellucidis, & puris, notisque supràdictis præditum.

Incidit, attenuat, resolvit, tandemque aperit: quamobrem in asthma, tussi, aliisque morbis à viscida, tenacique pituita ortis, internè administratur; externè verò in tumoribus, & affectibus ab humoribus frigidis natis, summè proficuum est.

SAL ARMONIACUM, SAL SOLARE, FULIGO ALBA MERCURIALIS, SAL MERCURIALE PHILOSOPHORUM, SAL AMMONIACUM, clarum, nitidum, striatum, amarumque, & acre sal est: ex urina, fuligini, & sale communi factum in rotundis orbibus, ollarum opercula referentibus, fustum, seu sublimatum: ex Oriente, itemque ex Ægypto, ubi elaboratur, nobis affertur.

Optimum verè siccum esse decet, elegantè candidum, purum crystallinum, saporis acris penetrantis.

Aperitivum, resolutivum, & fudorificum est, ideoque ad febres erraticas, omnesque morbos à phlegmate in ventriculo, & mesenterio dependentes, aliosque similes perutile est; externè quoque in angina, & oculorum affectibus prodest.

SAL CATHARTICUM AMARUM, Sal mirabile, minerale est, album, crystallinum, instar Nitri, saporis nitrosi, & amari, in aqua facilè solubile, & in igne fusibile: hoc nobis affertur ex Anglia communiter adulteratum, ubi ex aquis mineralibus Ebsoniensibus extrahitur, & in nostra Hispania, juxta oppidum (vulgo *VACIA-MADRID* vocatum) quod tribus leucis distat à Matrìto, ibi in scaturigine Aquæ mineralis, sponte coagulatur, & magna in copia colligitur postque in officinis mediante solutione, evaporatione, & crystallizatione purificatur: itemque, eodem modo, ex aqua prædicti fontis sal separatur, &

elaboratur. In Provincia (nostro idiomate) *LA MANCHA* vocata circa Villam (vulgo *SANTA CRUZ DE LA ZARZA*) similis invenitur fons, ex quo tam sponte, quàm artificialiter Sal eodem modo educitur, & separatur.

Eligatur album, purum, CrySTALLINUM, facilè in aqua solubile, & in igne fusibile, instar nitri; sed quod non inflametur, nec detonet; at in ore sumptum, sicut nitrum lique scat, & quod sit saporis acris, & amari.

Hydragogum, & diureticum est: ideòque in hydrope, & urinæ affectibus valdè utile censetur, & quoque in febribus intermittentibus, ac aliis ab obstructione pendentibus.

SANGUIS DRACONIS resina obscurè rubra, ficca, & friabilis est, quæ igni admota, statim solvitur, ac flammam concipit, attrita sanguinei coloris redditur, saporis resinosi subdulcis adstringentis, nullius odoris: sponte & per incisionem stillat ex Arbore DRACO vocata. In Africa, in Insulis Canariis, aut Fortunatis, & in India Orientali, & Occidentali reperitur, illincque advehitur, certum quoque est, ex aliis diversis arboribus succum sanguini Draconis simillimum profluere.

Optimus est purus, resinosus, ficcus, friabilis, & rubicundissimus, saporis subdulcis, & adstringentis, qui refrigerante & adstringente vi pollet, qua in dysenteria, hæmorrhagiis, ac vehementioribus fluxibus internè mirificè prodest, externè verò in omnibus vulneribus valdè utilis est.

Sanguis Draconis factitius, nihil aliud est, quàm Gummi arabicum (mediante ligno Brasiliensi colore rubro) imbutum, & in rotulis, seu massis nitidis, interiùs, & exterius rubris formatum: alii verò cum resina communi fusa, sanguinem Draconis impurum, & pulverisatum miscent, ex qua mistione pastillos conficiunt, sed quoquomodo factitius, omnino è Medicina rejici debet.

80 PHARMACOPOEA MATRITENSIS.

SANTALUM, seu SANDALUM lignum est durum, & ponderosum, quod ex India Orientali à suo cortice mundatum, nobis transfertur, cujus tria genera inveniuntur, scilicet album, citrinum, & rubrum.

SANTALUM ALBUM lignum est durum, ponderosum, album, & inodorum: ex TIMORA Insula in frustis magnis excorticatis, & purgatis affertur. Arbor, ex qua scinditur Fraxino haud dissimilis, in prædicta Insula totas sylvas replet: eligatur notis superius dictis præditum.

Temperat, siccat, aperit: hepaticum simul, & cardiacum est.

SANTALUM CITRINUM lignum est solidum, flavum, & odoratum, sapore subamaro, & aromatico odore præditum, similiter in magnis frustis affertur; & arbor, ex qua depromitur, similis arbori Santali albi est.

Eligendum, quod sit odoratissimum, valde ponderosum, & saporis subamari. Cardiacum, stomachicum, ac cephalicum est.

SANTALUM RUBRUM, Meditullium lignosum filiquosæ cujusdam arboris est; valde durum, & ponderosum, coloris fulvi, saporis adstringentis, & nullius odoris.

In magnis frustis, longis, ex TANASARIN Insula, & quidem ab ea parte, cui COROMANDEL nomen est, advehitur.

Eligendum ponderosum, coloris rubri obscuri, sive fusci sanguinei; subadstringens, & refrigerans est: ideoque in fluxibus alvi, ac similibus mirifice prodest.

SAPHYRUS lapis est Cœruleus, pellucidus insigni duritie præditus, eaque ad Adamantis duritiem propè accedente: optimus Orientalis, ponderosus, pellucidus, durus, splendens, & qui ex Calecut, Pegu, Bisnagar, & Zeylâm ad nos advenit.

Occidentalis ex Bohemia, & Silesia transportatur, sed est infimæ notæ: pro Medicamento ophthalmico, cardiaco, & confortante habetur.

Humores acres, diarrhoeasque compescit.

SARSAPARRILLA, ZARZAPARRILLA è multis longis, & farmentosis radicibus constat, crassitie scriptorium calammum æquantibus, ex uno nodo pendentibus, iis quidem extrinsecus pallido-fuscis, intrinsecus verò albicantibus.

Planta, ex qua istæ radices colliguntur, SMILAX ASPERA PERUVIANA appellatur: in Indiæ Occidentalis locis humidis præcipuè crescit, undè nobis afferuntur radices dictæ.

Eligantur longis fibris benè nutritis, & flexibilibus, foris fuscis, intus verò albis minimè cariosis, & quæ faciliè findantur.

Sudorifera, & desicans radix ista est, ac ideò in lue venerea, & omnibus morbis ab ea ortis pro specifico habetur, in rheumatismo, ischiadico dolore, podagra, & similibus affectibus multum prodest.

SASSAFRAS lignum est, quod ex arbore Sassafras appellata scinditur, sed hodie in Medicina hujus arboris radice utimur, quæ ex Novæ Hispaniæ Provincia LA FLORIDA dicta, nobis advehitur, ubi hujusmodi arbores integras Sylvas replent.

Eligatur habens corticem tenuem, foris cinerei coloris: intus verò fusci ferruginei, sub quo contineatur levis, porosa, lignosaque substantia, quæ immediatè sub cortice cana apparet, in medio autem rubicundè-albicans, saporis acris aromatici, & dulcis, instar Foeniculi, odorisque fragrantis, cortex melior est radice, & radix melior ligno.

Valet maximè in omni morborum genere à lue venerea orto, in imbecillitate stomachi, colica, renum calculo, in sterilitate emendanda, & similibus affectibus, præsertim in catarrhalibus pro specifico adhibetur.

SCAMMONIUM, SCAMMONEUM, resinofus succus est, ex cinericeo-nigricans, saporis acris, & nauseosi, odoris

L

82 PHARMACOPOEA MATRITENSIS.

valdè ingrati. Planta, ex cujus radice stillat volubilis, seu CONVULVULUS SYRIACUS, à Botanicis, & Scammonia Syriaca vocatur, circa Provinciam Aleppo dictam, & Sancti Joannis de Acre copiosè crescit, ubi succum è radice expressum (non in Sole, sed super ignem) exiccant, & ad nos transmittunt.

Scammonium eligatur purum, leve, & friabile, tene-
rum, dum frangitur: perlucidum apparens, coloris cine-
ricei, saporis acris, & nauseosi, ac denique odoris ingrati.

Omnes aquosas, biliosas, pituitosasque humiditates ex-
purgat, sed magnam simul turbam excitat: quare ut plu-
rimum à peritis Medicis solùm per se, non præscribitur,
sed aliis purgantibus pro stimulo additur.

SCHOENANTHUM, FOENUM, sive PASTUS CAMELORUM,
JUNCUS ODORATUS, PALEA DE MECHA, species Junci est,
& Juncus odoratus vocatur, qui parvam, fibrosamque ra-
dicem habet, ex qua longa, rigida, & acuminata Juncea
folia crescunt, inferiùs crassa instar Juncorum aquatico-
rum, quæ siccata, flava evadunt, & inter folia rotundi
caules exurgunt, in quorum summitatibus, parvi spicati
lanuginosi flores excresecunt, coloris rufi, & perpulchro-
ris apparentes. In Arabia Felice, & in Choromandel to-
tus Schoenantho repletur campus.

Schoenanthi palea eligatur recens, levis, integra, sapo-
ris aromatici grati, & valdè boni odoris: flos schoenanthi,
optimus, recens, levis, odoratissimus, coloris rufi, sapo-
ris acris, & melior est quàm palea: vi pollet calefacienti,
& subadstringenti ob suum sal sulphureo-volatilem: ideò-
que caput, stomachum, ac reliqua viscera confortat, si-
mul urinas, menstruaque movet, appetitum acuit, & ma-
lignitatem humorum corrigit.

SCINCUS MARINUS animal parvum quadrupes est, &
amphibium, instar Lacertæ, haud Crocodilo dissimile, ple-
rùmque manus longitudinem, & pollicis latitudinem ha-

bet: foris cinericiū, & squamosum, oblongè-rotundo capite, ore acuminato, longa, rotundaque cauda præditum, ex qua ad caput usque linea fusca excurrit. In Nilo flumine nascitur, undè ad nos transfertur.

Scinci eligantur magni, crassi, & longi, albi, ponderosi, sicci, integri, tandèmq̃ recentēs, odoris muscidi expertes. Alexipharmaci, & Aphrodisiaci sunt.

SEMEN SANTONICI, SEMEN CONTRA VERMES, CINÆ, SANCTUM, ZEDOARIÆ, parvum, oblongum, ex flavo-viridiusculum, aromaticum, amarum, & acre, ac de specie Abrotani semen est, & in Persia crescit, undè ad nos pervenit.

Eligatur recens, benè nutritum, & purum, odoris fortis, saporis amari, usus ejus communis, & vulgaris est, ad enecandos lumbricos in infantibus, & ad menstrua promovenda quoque præscribitur.

SENNA, FOLIUM ORIENTALE, sive SENA planta est, cujus folia parva sunt, oblonga, & acuminata, & à caulibus suis separata, saporis amari subacris, ac nauseosi, coloris ex flavo-viridis. In Persia, Ægypto, & Alexandria crescit, undè ad nos advehitur.

Optima est ex Ægypto, & Alexandria, quæ Orientalis dicitur, ejusque folia debent eligi integra, recentia, à stipitibus, aliisque quisquilliis probè depurgata, coloris viridis, saporis amari, odorisque ingrati.

SENNA ITALICA, seu BARCINONENSIS, caule constat cubitali, foliis similiter dispositis, ac in SENNA ORIENTALI, sed multò majoribus, nervosioribusque non acuminatis, sed per extremum latis, ac penè cordatis, gustu glutinoso. Flores habet luteos; filiquas compressas, & falcatas, angustiores quàm ORIENTALIS, linea utrinque per medium inæqualiter extuberante; seminibus nigris compressis. Planta est frigoris impatiens. BARCINONE, aliisque CATHALONIÆ locis seritur, & inde ad nos affertur.

Lij

84 PHARMACOPOEA MATRITENSIS

Hæ duæ species, non solum loco natali, sed & ipsiis foliis discrepant. Utraque est planta SILIQUOSA; sed minime confundenda cum COLUTHEA.

ORIENTALIS SENNÆ folia oblonga sunt, moderatè acuminata, subflava, aut ex viridi flavescentia, saporem obtinent amarum, subacrem, ac nauseosum; & recentia, præsertim contrita, fortiter olent; post exsiccationem verò nullo ampliùs odore singulari pollent. Ab hisce notabiliter folia Sennæ nostratis, seu BARCINONENSIS, distincta sunt, dum non solum latiora, ac breviora, sed rotundiora quoque, & obtusiori acumine prædita reperiuntur.

Triplici principio activo hæc folia donata sunt, nimirum GUMMOSO, RESINOSO, ac OLEOSO. Principium gummosum reliqua quantitate longè superat, & in uncia una ad binas circiter drachmas ascendit. Resinosum integram propemodum drachmam pendet. Oleosum essentiale, cuius pondus ob separationis difficultatem exactè determinari nequit.

Nec sola folia in usum Medicum veniunt, sed etiam fructus, qui FOLLICULI SENNÆ dicuntur, siliquæ sunt membranosæ, oblongæ, incurbæ, planæ, compressæ, colore ex viridi rufescente, aut subnigro, in quibus continentur acini, uvarum acinis ferè similes, compressi, palentes, aut nigricantes.

Medici quidè Sennæ noxam corrigere intendunt variis rebus, quibus licet non prorsus tollatur, saltem minuitur. Inter alia SCROPHULARIA AQUATICA majori BAUHINI, quæ optimum censetur corrigens, utuntur.

ALEXANDRINA SENNA frequenter præscribitur in decocto, aut infuso aquoso à drachmis duabus ad unciam dimidiam. BARCINONENSIS verò, cum longè minùs sit efficax, majore indiget dosi.

SENNÆ insigni purgandi virtute donatur; nec ullum est medicamentum purgans frequentius, usitatus, utilius;

annumeratur inter PHLEGMAGOGA, & MELANOGOGA.

SERPENTARIA VIRGINIANA, five VIPERINA VIRGINIANA, tenuis, fibrosaue radix est. Planta, undè proficiscitur, Aristoloquiæ Virginianæ species est, & ex Virginia per Angliam ad nos advehitur.

Eligatur ea, quæ crassas, perfectasque habet fibras, foris fuscas, intus flavescentes, saporis acriter pungitivi, & paulum amari, odoris resinosi-aromatici, instar Valerianæ, seu Vicentoxici, sed multò gravioris.

Alexipharmaca est, & in omnibus febribus, valdè usitata: in intermittentibus cum Kina Kina mista perutilis est, in petechialibus cum Contrayerbæ radice, salibusque volatilibus præscribitur: in variolis, morbillisque fortiter expellendis, optimum remedium est, morsum Canis rabidi sanat, & à hydrophobia defendit; ac in India adversus lethiferos morsus serpentis (Boicininga appellata) certissimum, & præsentaneum remedium est.

SESELI MASSILIENSE semen longiusculum, planum, & angulosum est, quod in Gallia, circa Massiliam spontè crescit, undè præcipuè nobis affertur.

Planta, ex qua colligitur, Foeniculo sylvestri videtur haud dissimilis: & ideò à Botanicis FOENICULUM TORTUOSUM vocatur. Optimum semen est maturatum, benè nutritum, purum, viridiusculè-pallidum, saporis acris aromatici, bonique odoris.

Incidit, discutit, ac aperit: Cephalicum est, & in omnibus affectibus thoracis perutile est, & Theriacæ compositionem ingreditur, pro veraque antidoto adversus Cicutam habetur.

SMARAGDUS lapis est viridis, perlucidus, & splendescens, cujus duæ reperiuntur species: Orientalis scilicet, & Occidentalis. Orientalis vocatur durior, ponderosior, & splendidior. Occidentalis tamen, licèt inferioris notæ ad omnia in Medicinâ deservit. In India Occidentali inven-

tur, præsertim ex Provincia Quito Regni Perù nobis affertur.

Hic lapis eligatur perlucidus, viridis, & qui rutilantes, & splendidos radios emittit: in epilepsia pro specifico habetur, simulque adstringens, & dulzorans est.

SPERMA CETI substantia est pinguis, tenera, & alba, è multis parvis squamis constans, saporis pinguis & mucilaginosi, odoris oleacei; & nihil aliud est quam cerebrum cujusdam speciei Ceti, quæ ORCA vocatur, & in Mari Galleciæ, & Noruegæ Orce capiuntur: dein cerebro separato, illud ita præparant, ut superius in dictam formam reducatur: ex Gallia quoque, & Hollandia (ubi in magna copia præparatur) ad nos transmittitur.

Eligatur substantia hæc in perpulchris squamis albis perlucidis, & splendentibus, boni odoris, ac saporis, quæ nec sit rancida, nec citrina.

Sperma ita præparatum, vi anodina, & coaguli resolutiva præditum est: ideòque in affectibus thoracis infantum, & adultorum, eorumque torminibus crebrò usurpatur: convenit etiam post casum, & contusiones, ad sanguinem coagulatum resolvendum, doloremque leniendum.

STYRAX, seu STORAX Gummi resinofum est rufum, & solidum ex micis diversæ magnitudinis concretum, sapore subacri, odoreque fragrantissimo præditum. Ex arbore mediocris magnitudinis STYRAX vocata dicitur profluere, cujus folia foliis Mali Cotoneæ similia sunt; sed paulò minora. In Syria, Pamphilia, & in diversis locis Indiæ Orientalis crescit, undè Styrax ad nos transportatur.

Tres species STYRACIS numerantur, de prima specie est Styrax, qui Calamita dicitur, seu in granulis, & est optimus, si pulchris, & ferè meris granis constet; si sit tenax, rufus, subpinguis notis albis, sive maculis interstinctus; nec nimis glutinosus, nec amarus, odoris suavis, & permanentis.

Secundæ speciei est STYRAX, qui in massis rubris ad nos advenit, & communis certè vocatur.

Eligatur purus, resinofus, pinguis, compactus, colore rubro, sapore subacri, odoreque fragranti præditus.

Calefacit, exiccat, discutitque: ideò caput, & nervos confortat, pariter acres humores, seu catarrhos resolvit, & dissipat.

Tertiæ speciei STYRAX liquidus est, qui in Officinis præstat, & nihil aliud est, quam mistura ex Styrace, Terebinthina, Vino, & Oleo, quæ in doliolis nobis affertur, & à Materialistis pro nativo styrace venditur.

Balsamica, & vulneraria virtute pollet, & in unguentis, emplastris, & similibus compositionibus præcipuè ingreditur.

TACAMAHACA, TACAMACA resina est discolor, & maculis notata rubicundis, partim rufis, & ferè perlucida est, sapore resinoso, odore fragranti, aromaticoque ornata: in India Occidentali ex arbore, Populo haud dissimili, TECOMAHACA vocata, profluit, undè ad nos affertur.

Eligatur pura, & flava in frustis divisa, odoris, & saporis superius dicti.

Calefacit, discutit, confortat, & ideò in omnibus infirmitatibus capitis, nervorum, stomachi, uterique, ab humoribus crassis ortis multum prodest.

TAMARINDI nihil aliud sunt, quam interior pulpa fructus arboris, multis pelliculis, nucleis, ac filamentis permixta, foris ex fusco-nigricans, saporis grati, acidiusculi, & etiam subacris.

TAMARINDUS arbor magnitudine, & crassitie Juglandis æquans est, ramorum extensione quoque exuperans: folia plurima densa, alternatim posita habens; flores in aliis, & extremitate ramorum noveni, aut deni conjunctim nascuntur: fructus nihil aliud est, quam pistillum floris, succo nutritio ampliatum, & inflatum, ad instar sili-

quæ pulposæ. Incolæ fructus maturos legunt, conquassant, adeoque contundunt, & in doliolis servant; ac post in diversa loca nostræ Hispaniæ, aliæque transmittunt: ex Arabia, Africa, & India Orientali afferuntur, ubi arbores Tamarindi spontè, & uberrimè crescunt.

Optimi censentur nigri, recentes, pulposi, nucleis parvis, ac longis filamentis præditi; odoris vinosi, & saporis acidi grati.

Sale suo subacido refrigerant, alvum lenitè aperiunt, & ideo in omnibus morbis, à biliosis volatilibus, exaltatisque humoribus productis, profunt, sitim mirificè extinguunt, & à Scorbuto præservant.

TEREBINTHINA resina clara, liquida, perlucida, & oleosa est, ex arbore Terebintho vocata profluens: aliæ resinæ liquidæ, ex diversis speciebus Pini, & Abietis exudantes, etiam Terebinthina vocantur.

Tres species potissimùm notæ sunt: Cypria scilicet, Veneta, & Communis Therebinthina.

TEREBINTHINA CYPRIA, sive de Chio, resina liquidiuscula est, perlucida, pallidè-flava; & fere instar sub-cœrulei vitri apparens; saporis resinosi, ferè insipidi, odoris fragrantis: ex Insula Chio provenit, ubi ex parvis arboribus ejusdem nominis exudat. Hæc Terebinthina per rara est, & solùm ad compositionem Theriacæ affertur.

Eligatur pura, perlucida, crassa, quæ nec dentibus, aut digitis glutinositate adhæreat; coloris albi-viridiusculi; boni odoris, & saporis superius dicti.

TEREBINTHINA VENETA, resina est limpida, liquida, instar crassioris olei; odoris fortis & saporis amari, ex Pinis, Laricibusque profluit.

Hæc TEREBINTHINA vocatur VENETA, quia à Materialistis ex Venetia provenire dicebatur; sed quod verum est, ex Delphinatu, Provincia Galliæ, ubi recolitur, ad nos deportatur.

Optima verè clara, alba, perlucida, liquida, instar Balsami crassi; fortis odoris, amarique saporis.

TEREBINTHINA COMMUNIS: resina est liquida, flava, & perlucida, quæ in diversis, multisque locis Hispaniæ ex Abietibus, & Pinis, mediante incisione, profluit.

Eligatur pura, liquida, consistentiæ crassioris, boni odoris, & amari saporis.

Omnes Terebinthinæ in virtute valde conveniunt, sale namque suo balsamico calefaciunt, emolliunt, & mundificant: ideòque ad vulnera, tam interna, quàm externa sananda valent: renes, ac vesicam à calculo defendunt, & istum unà cum urina promovent: in gonorrhœa, & similibus morbis mirificè profunt.

TERRA SIGILLATA, TERRA LEMNIA argilla est pinguis, gravis, sicca, tenera, & friabilis, quæ plerumque in rotundis orbiculis formata, simul certis sigillis: atque characteribus notata est; saporis adstringentis, odoris terrei, nunc rubicundi, nunc lutei, fusci, albi vel alterius coloris. Olim ex Insula Lemnos, ubi effodiebatur, ad nos afferebatur, sed hodiè ex Constantinopoli, Italia, Gallia, Germania, & aliis locis nobis advenit.

Optima pinguis, friabilis, & quæ tenacitè linguæ adhæret, humectata multa in frustra concidit: adstringens, & bezoardica est: ideò in febribus petechialibus, aliisque similibus morbis contagiosis, præsertim diarrhœa comitatis, seu stipatis, magna cum utilitate usurpatur. Similitèr utilis est in sanguinis fluxibus, ac hæmorrhagiis.

THUS, OLIBANUM resina est flavescens, alba, dura, & perlucida, partim ex parvis granis (instar Mastiches) partim majoribus diversæ magnitudinis constans; odoris fragrantis; saporis amari, & resinosi.

Arbor, ex qua mediante incisione emanat, in terra

M

Sancta, & Arabia Felici juxta Montem Libanum affluenter crescit, unde ad nos transportatur.

Optimum in rotundis magnis, ex albo-flavescentibus granis, seu grumis friabilibus, boni odoris, præsertim quando super prunas uritur, & denique notis supradictis præditum.

Virtute pollet calefaciente, exiccante, & adstringente: tam internè, quàm externè crebrò usurpatur, & ad acres humores capitis, pectoris demulcendos inservit, ac demum in doloribus ventriculi, & diarrhœis valdè prodest.

TOPAZIUS, CHRISOLITHUS, CHRISOPAZIUS lapis est perlucidus, splendens, & ponderosus, coloris flavi viridescantis: duæ hujus lapidis inveniuntur species, videlicet Orientalis, & Occidentalis. Orientalis ex Arabia, & Æthiopia advehitur, & est ponderosus, durus, perlucidus, ac splendens, coloris tandem superiùs dicti.

Occidentalis ex Bohemia transportatur: lapis minùs durus est, & ponderosus; non ita splendens, ut Orientalis, qui in Medicina præfertur, & contra Melancholiam administratur; humores acidos, & acres dulcificat, ac in ventris fluxionibus valde utilis est.

TRAGACANTHUM Gummi est album, lucidum diversimodè intortum, exiguosque vermes referens; saporis insipidi glutinosi. Ex Turcia, præsertim Creta, Achaja, & Apulia affertur, ubi planta, ex qua per incisionem profluit; crescit, & SPINA HIRCI vocatur.

Optimum debet esse clarum, perlucidum, leve, angustum, tenerum, purum, prædictisque notis ornatum.

Particulis suis viscosis, cartarrhos acres, tussim, & raucedinem demulcet: in phthisi, ac hæctica febre mirè prodest.

TURPETHUM, TURBITH: pars est exterior cujusdam oblongæ, crassæ, ac resinosæ radices, foris cinerea; intus verò albescens; saporis subacris nauseosi, & ferè nullius odoris.

Planta, ex qua radix colligitur *Convolvulus Indicus* dicitur, alatus, maximus, foliis *IBISCO* nonnihil similibus, angulosis. *TURPETHUM* repens, foliis *ALTHÆÆ* etiam nominatur. In Insula Zeylām, Surates, aliisque locis Indiæ Orientalis, prope Maris littora crescit, unde nobis affertur. Nostri Materialistæ duplex vendendum exponunt Turpethum: Orientale jam explicatum; & falsum, quod nihil aliud est, quàm radix *Thapsiæ* mundata, & à pluribus ut plurimum hucusquē, sed non benè pro vero Turpetho usurpata, cū tamen ei minimè conveniat, nec pro tali queat haberi, cuius respectu exulet à Medicina.

Optimum, & genuinum debet esse, exterius coloris cinerei obscuri; interiùs sub-albidi, seu citrini cinericei, recens, ponderosum, compactum, à medulla lignosa mundatum, tenax, quod non facilè diffringi possit, & minimè cariosum..

Pituitam aliosque humores ex intestinis, Thorace, & partibus aliis potènter expurgat: ideòque *HYDRAGOGUM* vocatur.

TUTHIA, *SPODIUM GRÆCORUM*: Crusta metallica, dura, ponderosa; interiùs lævis, sive lenis; exterius granulosa: ejus origo provenit à fumo, seu vapore, qui dum funditur *Æs*, ascendit, & superiori fornacis, aut crucibuli parti adhæret, ad instarque corticis circumdat, quem in fine *Fusores Ærarii* insternunt. Olim ex Alexandria asportabatur, & ideò ab authoribus *Tuthia Alexandrina* appellabatur; sed hodiè ex Suecia, Germania, aliisque locis ad nos pervenit.

Tuthia habetur optima, quæ ex elegantibus & crassis crustis constat, granulisque prædictis ornata: interiùs pallidè-flavescit; exterius murini coloris est, & ponderosa, non facilè frangibilis, nec exiguis frustulis, aliisque fordibus permista.

Externè saltèm in usu venit, quippè detergit: ideò-

M ij

que in affectibus oculorum, & vulneribus usurpatur.

VITRIOLUM nihil aliud est, quàm sal metallicum, ex crudis, & à spiritu sulphureo, exesis metallis, minerisque proveniens.

Varia sunt ejus genera, præcipue autem hoc tempore tria inveniuntur: scilicet VITRIOLUM COERULEUM, VITRIOLUM VIRIDE, & VITRIOLUM ALBUM.

VITRIOLUM COERULEUM, seu CYPRIUM substantia crystallina est, & coerulea (Sapphyri instar) compacta, ut saccharum candum, saporis acidi, austeri, acris, & adstringentis: fitque vel ex solutione, & crystallizatione Cupri, vel Cypro. Ex India Orientali ad nos affertur.

Adstringens fortis est, carnes spongiosas in ulceribus consummit, ulcuscula oris mirificè sanat: in Collyriis ophthalmicis miscetur, & cataractas deniquè dissipat.

VITRIOLUM VIRIDE substantia viridis, & crystallina est, herbacei coloris, granulata (instar salis communis) saporis præcedentis, & ex Aragoniæ Regno advenit, ac in Anglia, Italia, Galliaque è mineris extrahitur.

In Medicina ad adstringendum, & desiccandum utitur.

VITRIOLUM ALBUM substantia est alba, granulosa (instar Sacchari albi) concreta; saporis acris, & adstringentis: ex Goslar ad nos pervenit.

In Collyriis pro oculorum affectibus miscetur, & ex eo purificato fit vomitivum, quod GILLA PARACELSI vocatur.

UNICORNU VERUM, seu MARINUM: cujusdam Ceti Groendalici Cornu est, satis longum duarum sæpè ulnarum, striatum, & quasi intortum, foris flavum, intus album apparens.

Piscis, undè oritur NARVAL vocatur, cæteris Ceti speciebus, haud multum dissimilis, & è Mari Groenlandico, Islandicoque, ubi carpitur, ad nos affertur.

Cornu istud ab antiquis, pro vero cornu animalis qua-

drupedis habebatur; sed hodiè omnibus notum est, quòd accipitur à prædicto pisce.

Olim plus iusto à majoribus habitum fuit, & ab aliquibus hodiè habetur tanquam certa antidotus contra venenum, & contra Arsenicum, ac similia ideò valdè commendatur: sed veraciter valet ad epilepsiam, variolas, morbillosque, febres acutas, dolores ventris, & similes alios morbos.

UNICORNU FOSSILE, MINERALE, EBUR FOSSILE, LITHOMARGA ALBA, LAPIS CERATITES, LAPIS ARABICUS gryseus, seu fuscus lapis est, ossa hominum, vel bestiarum dentes, cornuave representans; intus interdum cavum, interdum aliam aliquam molliorem pinguem terram continens. In Sylefia, Hafsia, Palatinatu, diversisque locis Germaniæ, & Italiæ copiosè invenitur, undè ad nos affertur.

Eligatur in frustis lævibus, friabilibus, & porosis; saporis terrei, nulliusque odoris, & linguæ faciliè adhærens.

Præter qualitatem adstringentem, etiam vi diaphoretica pollet: proptereaque in acutis, & contagiosis febribus diarrhœa comitatis nobile est medicamentum: omne præternaturale acidum dulcificat, & deniquè omnes alvi fluxus, dysenteriam nempè, & diarrhœam sistit.

ZEDOARIA radix est rotunda, longa, nodosa, & quadrantenus compressa: exterius albo-cinerea; interius magis fusca, saporis acris subamari; odoris fragrantis.

Planta, ex qua colligitur, species Zingiberis est, & à Botanicis ZINGIBER LATIFOLIUM SYLVESTRE appellatur. In India Orientali, præsertim in Bengala, & Malabar Zedoaria crescit, undè sicca, & in frustis parvis incisa nobis affertur: duæ species à Materialistis numerantur, sed utraque ex eadem planta colligitur.

Eligatur recens, dura, ponderosa, sicca, & non cariota, exterius coloris cinericei, interius fusci; saporis ardentis, & aromatici, odoris fragrantis.

94 PHARMACOPOEA MATRITENSIS.

Calefacit, exiccat, attenuat, & alexipharmaca est, & in colica flatulenta, debilitate stomachi, intemperie frigida uteri, & similibus mirificè prodest.

ZIBETHUM, ZIBETHA, ZIPETIUM substantia est pinguis, & unctuosa (instar mellis, seu butyri) apparens, colore ex albo-flavescenti, odore fragranti, & penetrantissimo prædita. Animalia, ex quibus ZIBETHUM extrahitur vulgò *GATOS DE ALGALIA*, sive CATI ZIBETHICI vocantur: & in India Orientali, & Occidentali nascuntur; substantia ista in peculiaribus folliculis, seu cavitatibus (inter podicem & genitalia) sitis invenitur, præsertim in earum partium glandulis, in quibus observatum est generari.

Eligatur ZIBETHUM, recens, bonæ consistentiæ; coloris albi, seu flavi; odoris fortissimi aromatici.

Anodinum, resolutivum, & corroborans est, sed in Medicina (propter nimiam suam fragrantiam) parvi, vel nihil æstimatur.

CAPUT IV.

DE SUCCEDANEIS.

INter tot, & tam multiplicia medicamenta, quamvis eorum major pars apud nos extet; sunt tamen aliqua priscis sæculis cognita, quorum notitia, tractu temporis abolevit: alia, quæ ad nos rarò advehuntur; quædam ob regionum distantiam ad nostras officinas, non nisi evanida, ac velut obsoleta proveniunt; non pauca in pluribus nostræ Hispaniæ Villis commodè haberi nequeunt: de multis denique an legitima, vel supposititia sint à Peritis ambigitur. Ne igitur ægrotantes his medicamentis in schedulis satis obviis, vel saltè ipsorum virtutibus cum suæ salutis jactura fraudentur, in eorum defectu, alia simplicia temperamento, aut facultate illis simillima substituere